

List za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 4006 W. 31. Str., Chicago, Ill.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

PAZITE!

na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prilep-
nega spodaj ali
na ovitku. Ako (323)
je številka
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
tebe naročnina. Prosi-
mo, ponovite je takej.

Stev. (No.) 322.

Chicago, Ill., 11. novembra (November) 1913.

Leto (Vol.) VIII.

Ultimatum Huert!

Meksikanski trinog v škripcih.

Predsednik Wilson je zadnji te-
den izročil po svojem posebnem
poslaniku Lindu ultimatum provi-
zoričnemu predsedniku Meksike
Huerti, da mora takoj odstopiti z
vsemi svojimi privrženci iz krmila
vlade. Ta drastični korak naše
vlade je oholega diktatorja na-
ravno zmešal, da prve dni ni ve-
del, kaj bi storil. Sprva so došle
vesti, da bo Huerta prejel ultima-
tum in da se bo pripravil na voj-
no ter z oboroženo silo branil svo-
jo pozicijo dokler bo mogoče. Zad-
nje dni pa poročajo, da se bo Hu-
erta najbrž udal in odložil pred-
sedništvo kakor zahteva Wilson.

Kaj bo storil Wilson v nasprot-
nem slučaju, če se Huerta ne bo
pokoril, še ni znano. Toda nena-
vadno gibanje v vojnem in mor-
naričnem oddelku vlade dokazu-
je, da se bo res nekaj gredga sku-
halo, ako Huerta ostane pri svoji
trmoglavosti. Predsednik sicer
mora celo stvar predložiti kon-
gresu, kajti edinole zvezna zbor-
nica zamore odrediti intervencijo
ali napovedati vojno. Položaj je
zelo kritičen.

Iz Meksiko City poročajo z dne
8. nov., da Huerta ne bo odstopil
dokler se ne snide nova zbornica
26. t. m. Dalje se širi vest v glav-
nem mestu Meksike, da pride na-
zaj stari Porfirio Diaz, kateri bo
prevzel začasno predsedništvo do-
kler ne bo izvoljen "poštenim"
potom novi predsednik.

KANAL GOTOV — 50,000 BREZ DELA.

Z dovršitvijo Panamskega pre-
kopa zre 50,000 delavcev v Canal
Zone v negotovost. Na prekopu
je vpisanih okrog 5000 Ameri-
kancev, 40,000 črncev, 4000 Špan-
cev in 1000 Italijanov, ki sedaj
dogotavljajo veliko delo. V par
tednih bo glavno delo dovršeno in
tedaj bo ta velika armada strie
Samovih delavcev brez posla in
najbrž bo planila v Združene dr-
žave za kruhom. Skoraj vsak par-
nik iz Paname na potu v New
York jih pelje po cele trope. Vo-
zno plačuje vlada.

KONEC STAVKE V INDIA- NAPOLISU.

Štrajk sprevodnikov in motor-
nikov v Indianapolis je končan.
Lastniki polnične železnice so se
udali in privolili v razsodišče, ki
bo razpravljalo in sodilo v zahte-
vah delavcev. Štrajk je trajal en
teden in v bojih med simpatizanti
in skebi so bile štiri osebe ubite
in več ranjenih. Guverner je pok-
lical milico v službo, ko so se me-
stni policaji uprli in niso hoteli
spremljati skebov na karah. Vsled-
tega nenavnadnega koraka
policajev niso mogli skebje voziti
kar in kapitalisti so se morali po-
dati. Zmaga je torej na strani
delavcev.

KONGRESNA PREISKAVA CO- LORADSKEGA ŠTRAJKA.

Washington, D. C. — Kongres-
nik Edward Keating iz Colorada
je predložil v zvezni zbornici re-
solucijo za preiskavo stavke premo-
garjev. Keating, kateri povsem
simpatizira s premogariji, upa, da
bo resolucija sprejeta še v izvan-
rednem zasedanju kongresa.
"Vprašanje je" — dejal je Keat-
ing — "dali bo glede delavskega
položaja v coloradskih premogo-
kopih odločevalo ljudstvo ali 26
mož na Broadway ulici v New
Yorku."

Tukaj se nahaja tudi "mati"
Jones, ki agitira v prid Keatingo-
ve resolucije med kongresniki.
Mother Jones je ožiglasila guver-
nerja Ammons in Baldwinove
puškarje kot "narodne roparje".
"Štrajkarji v Colorado bodo
zmagali" — izjavila mati Jones.
— Kongresna preiskava bo izbolj-
šala razmere kakor je v West Vir-

giniji. Lastniki rovov in Baldwin-
ovi krvni psi pošiljajo oklopne
avtomobile in streljajo v šotoriš-
ča stavkarjev. Zenske in otroci ne
morajo spati v šotorih, ker kapi-
talistični hlapeci noč na noč osvet-
ljujejo šotorišče z lučjo. Videla
sem, kako so privatni puškarji
streljali na žene in dece. V Trin-
idadu so izžvali izgrede in gu-
verner Ammons mora to vedeti. V
nekega neoboroženega dečka so
izstrelili devet krogel. Videla sem
28 vozov naloženih s pohištvo, ki
so ga vozili iz stanovanj premo-
garjev, od koder so pregnali
delavce.

Denver, Colo., 7. nov. — Ope-
ratorji premoga so včeraj pisali
guvernerju, da so pri volji spreje-
ti nazaj v delo vse premogarje,
ki so v stavki, toda unije ne mara-
jo priznati. Sedaj so podražali
premog vsled česar je zavladalo
po celi državi silno ogorčenje na-
pram kraljem premoga.

OTROŠKO DELO V AVSTRIJI.

V Salzburgu je bil pred krat-
kim kongres za varstvo mladine
in iz statističnih poročil, ki so
bila predložena na tem kongre-
su, je razvidno, da v nobeni dru-
gi državi v Evropi ne evete otro-
ško delo v taki meri kakor v Av-
striji. Dognano je, da čez 40%
vseh otrok opravlja raznovrstna
mezna dela, odnosno 148.368
otrok.

Iz med teh je 39 odstotkov otrok
ki so pričeli delati s šestim letom,
61 odstotkov pa z devetim letom
svoje starosti. Dr. Isidor Kraus,
učitelj na neki dunajski šoli, je
povedal o nekem petnajstletnem
dečku, kateri še ni v svojem ži-
vljenju nikdar videl glavne du-
najske ulice, ker mora vsak dan
delati 16 ur dostikrat tudi ob ne-
deljah. In takih je več.

Zares krasno spričevalo za ka-
toliško in policijsko Avstrijo!

KONVENCIJA A. F. OF L.

Včeraj je bila otvorjena letna
konvenција Ameriške delavske
zveze (American Federation of
Labor) v Seattle, Wash. Zbranih
je približno 2000 delegatov. Kon-
venција bo trajala dva tedna. Na
dnevnom redu je nebroj važnih
točk in pričakovati je burnih raz-
prav in debat. Med delegati je le-
po število socialistov, ki bodo zo-
pet predlagali industrijno formo
organizacije, to je način organi-
ziranja po industrijah. Konven-
cija bo tudi razpravljala o stavki
rudarjev v Michiganu in prič-
kovati je važnih zaključkov.

ZMAGA V ITALIJI.

Ožje volitve z dne 2. nov. kon-
čale so se z lepimi rezultati za so-
cialiste. Po prvem poročilu iz Ri-
ma z dne 3. nov. bo v novi itali-
janski zbornici 261 liberalcev, 44
demokratov, 20 klerikalev, 68 ra-
dikalev, 83 socialistov (med temi
je 58 oficijelnih, 19 reformistič-
nih in 6 neodvisnih socialistov) in
17 republikancev. Liberalci, ki
zastopajo vladno, so izgubili 79
mandatov. Socialisti so pridobili
41 novih poslancev; v zadnji zbor-
nici so jih imeli 42. Zmaga je torej
vsekakor lepa.

V Rovigo so volilni uradniki u-
kradli mandat izvoljenemu socia-
listu dr. Galileo Beghiu in pro-
glasili izvoljenim klerikalnega
kandidata. Delavstvo v omenje-
nem mestu je radi tega silno raz-
jarjeno in grozi z generalnim
štrajkom, če dr. Beghi ne dobi
mandata.

Volitve so se končale z velikimi
nemiri v več mestih.

— Pri nadomestni volitvi v vo-
litnem okraju Dresden Neustadt
je bil izvoljen v nemški državni
zbor sodrug Buck s 5925 glasovi
absolutne večine. Buck je dobil
31,202 glasov, klerikalec Hart-
mann 14,242 in naprednjak
Klöppel 11,035 glasov. . . . O joj
Janez Jolietu! Socializem nazadu-
je — v tvoji buči!

Rudarji se pripravljajo za zimo.

Stavkarji v bakrenem okrožju Michigana se bo-
do borili za priznanje unije celo zimo, ako
treba. Unija otvarja prodajalnice za rudarje.
Stavkarji vstrajni in odločni. Skebje beže.

(Miners' Bulletin in izvir.
poročila.)

Ogromna parada.

Calumet, Mich., 5. nov. — Ve-
lika demonstracija stavkajočih
rudarjev zadnjo nedeljo je poka-
zala, da so stavkarji po treh me-
seceh teškega boja ravnotako trd-
ni in vstrajni kakor so bili pr-
vi dan stavke. Čez pet tisoč mož,
žensk i otrok je korakalo v dolgi
paradi iz Calumeta, Mohawka in
Ahmeeka v Palestro na Laurium,
kjer je na velikanskem shodu go-
voril znani sodrug John H. Wal-
ker, novoizvoljeni predsednik dr-
žavne delavske federacije v Illi-
noisu. Poleg tega so se vršili ve-
liki shodi z lepimi vspehi prešnji
dan v South Range, Hancocku in
v Houghtonu. V Palestri je Wal-
kera poslušalo blizo osem tisoč o-
seb in poslušalo ga je napeto do
konca. Dolgo parado je opazo-
val tudi ear McNaughton iz pro-
storov Miscawaukie Cluba in to-
liko pameten je že moral biti, da
ni mislil, da korakaio sami far-
merji iz okolice. Kolikor toliko
se je moralo Jimu v glavi zabli-
sniti, da to so rudarji, ki se ne
dajo pestiti in da njegovo časo-
pisje (Glasnik etc.) poroča vse
kaj drugega kot resnico, ko po-
roča, da je štrajk izgubljen.

Prodajalne za štrajkarje.

Calumet, Mich., 6. nov. — Stav-
kajoči rudarji se pripravljajo za
boj čez zimo. Ker ni upanja, da
bi se štrajk v kratki dobi po-
ravnil in ker rudarji nikakor ne
marajo opustiti svoje prve in
glavne zahteve: priznanje unije,
nadaljevali bodo boj, ako bo tre-
ba, čez celo zimo. V ta namen
bodo krajevne unije preskrbele
vse potrebno za živč in obleko
stavkarjev. Unija odpira svoje
prodajalne v Calumetu in Han-
cocku; v kratkem bodo odprte
unijske prodajalne tudi v South
Range, Lauriumu in v Ahmeek-
u. Prodajalne bodo založene z
vsakdanjimi potrebščinami, ki
jih prispevajo delavske organiz-
acije iz drugih krajev in te potreb-
ščine se bodo delile med stavka-
joče rudarje oziroma prodajale
po nakupnih cenah. Nakupoval-

ni zastopnik za W. F. of M.,
Hennessey, se je mudil zadnji te-
den v Chicagi, kjer je nakupil
groserijskega blaga in obleke za
\$70.000. Nakupljeno blago bo
napolnilo dvansjest železniških
vagonov. Blago je kupljeno pri
tvrdki McNeil & Higgins Co., ki
je ena največjih trgovin na de-
bela v Chicagi.

Importirani skebje se umikajo.

Calumet, Mich., 7. nov. — V
torek je pribežalo 16 skebov v
prostore unije in izjavilo, da ho-
čejo vstopiti v vrste W. F. of M.
boriti se za unijo. Importirani
skebje beže vsak dan. Nakate-
rim delo ne diši, drugi ga ne mo-
rejo prenašati, ker je za nje pre-
teško in tretji se jeze, da so jih
tako nazarbali kompanijski a-
gentje in jih privedli v te mrzle
kraje, kjer ni zime. Kralji ba-
kra bi sicer radi uverili javnost,
da so zelo zadovoljni z importira-
nimi skebi (to je povedal tudi
kompanijski Glasnik) češ, da
skoraj vsi razumejo angleško. Ali
ravno to je za kompanijske hla-
pce prava smola, kajti skebje jih
pošteno zmerjajo in preklinjajo v
angleščini, tako da jih bossje do-
bro razumejo. Mnogi skebje so
se že potepili z Waddellovimi pu-
škarji do krvi, na kar so izginili
brez sledu. Na tihem priznavajo
rudarji bossje, da jim ravno
importirani skebje delajo največ
preglavice in iznebili bi se jih
rajsi danes kot jutri. Domaši
skebje so edina skebska sodrga,
na katero polagajo baroni bakra
svoje nade. Zato pa delajo na
vse kripelje, da bi zanesli kak raz-
dor v vrste stavkarjev in jih tako
pridobili za skebarije. Najprvo
so poskusili med Hrvati, toda
poskus se jim je izjalovil docela.
Hrvatski pop Medin je izgubil
ves vpliv med hrvatskimi rudarji
vsled šušmarjenja po načinu slo-
venskega Klopčiča. Hrvatje se
drže dobro — ko bi se le Slovenci
tako držali. Sedaj so poskusili
kralji bakra s Finci, da bi jih
kako oslabili, toda naleteli so
na živo skalo. Finci stoje od pr-
vega dne mož pri možu za unijo
in njih stališče je neomajano.

Jugoslovanski delavci v Chicago in okolici POZOR!

Glasom zaključka skupnih klubov Jugoslov.
socialistične zveze v Chicagi, se vrši v
nedeljo, dne 16. novembra, t. 1. ob 9
uri predpoldne, velik javen ljudski shod
z dnevnim redom:

"Položaj rudarjev v Michiganu in premogarjev v Colo."

Shod se vrši v Narodni Dvorani, vo-
gal Racine (prej) Centre in 18 str.
Govorili bodo J. M. Reiley, član eksekutive,
W. F. of M., Paul Paulson, organizator
U. M. of A. I. Sušnjari in F. Godina.

VSTOP PROST.

Jugoslovanski delavci, vsi na shod! Tozad. odbor.

Sodna prepoved proti piketi-
ranju je v veljavi do 18. novem-
bra. Tega dne se vrši pred dr-
žavnim najvišjim sodiščem raz-
prava glede nadaljevanja sodne
prepovedi. Odvetniki za unijo
bodo naravno argumentirali za
popolno razveljavljenje "in-
džunkšna", ker je v nasprotju s
temelnim zakonom. 25. t. m.
se prične pred okrožnim sodni-
kom O'Brienom v Houghtonu o-
bravnava proti šestirim puškar-
jem, ki so ubili Putriha in Tijana
14. avg. v Seebersville.

Kako se imajo slovenski skebje.

Calumet, Mich., 7. nov. — Štraj-
karji imamo še zmiraj pogum ka-
kor smo ga imeli prvi dan stav-
ke, dasiravno nas še zmiraj pla-
šijo in nam nasprotujejo od raz-
nih strani. Ali čimbolj nam na-
sprotujejo, tembolj smo vstrajni
in pogumni.

Ekskapitan Mary Puhek ima
nekaj skebov na hranj. Eden teh
skebov se pa pritožuje, da je ved-
no lačen in da jih ekskapihan sla-
bo hrani. Ekskapitan torej misli
s skebstvom obogateti. Tisti
"office", ki ga je imela na svo-
jem domu za časa kapitana Wil-
sona, še ni dobila nazaj, dasirav-
no se ji zmiraj cedijo sline po
njem; njeno zgrbljeno čelo ji je
porok, da tistih časov ne bo več.
Ampak pazili pa bomo strogo na
njen "blind pig". Skebkinja in
"jumping Jack" Mary Koecjan
(Crackers) je še zmiraj v skeb-
skem poslu. Vsak čas jo najdeš
na uličnih voglih v družbi ne-
vyorških barab. Njen mutlasti
skeb si mora navadno sam kuhati
večerjo. "Crackers" je mnogim
poznana še iz mladih let. Na uli-
ci si jo našel vsak čas, podnevi
in ponoči in potem ni čudo, da je
bila njena poroka v houghtonskih
zaporih. Sedaj se pa pajdaši s
puškarskimi buni, med tem ko
njen mož — skeb gara z lopato
in s krampom v rudniku. Naj-
rajši se potepa po meškeradah,
dasiravno je dovolj velika maška-
ra brez da se našemi v kakšnega
Kinezarja. Kdor jo vidi zadnje
čase v tisti umazani kapici, misli
vsak, da je ušla Taljanom iz
"vergeleca". — Luka Klopčič, u-
rednik "Glasnika", sedaj tuli na
bas. Schweiger (Muks) je le
metla skeba Luke; za glažek
šnopsa vse naredi. Pravi ure-
dnik je Luka ne pa Muks. Zadnji
je navadna, pijana šleva, kate-
re ga ni vredno pštevati. Njega-
va prošlost nam je dobro znana
— zlasti njegov beg iz stare do-
movine v Ameriko — in kot tak
je popolnoma vreden blapce Lu-
ke in skebskega elementa. Vrhte-
ga je bil sam skeb in torej moš-
ter v tej umazani stroki. Bratje
delavci! Ali vas ni sram, ako
kateri še podpira tak list kot je
Gl. Zavedni delavci po Minne-
soti in drugod, odbaenite skebske
liste od sebe in podpirajte le svo-
je delavske liste!

Kar velja za skebske liste,
velja tudi za tiste trgovce in sa-
lunarje, ki so proti nam. Študel
(Hudoba) priporoča skebstvo
Seheringer (Rumeni) je tudi
zagal svoja dva omahljiveca v
skebarijo. Ali se zavedni delav-
ci ne sramujejo hoditi k takim
ljudem kot sta Hudoba in Ru-
meni? Rumeni je tič, da mu ga
ni para. Kdor ne veruje, naj se
obrne na njegove tri brate, ki so
nekje v Minnesoti in oni bodo
že povedali. Njegovi lastni bratje,
ki ga najbolj poznajo, ga prezi-
rajo. Hudobin in Rumenijev sa-
lun sta za skebe, zato se ju o-
gibljuje zlasti ob nedeljah, ker ta-
krat ti tiči najbolj razpletajo
mreže, da bi vjeli kakega človeka
za skebarijo. — K črnemu Klop-
čiču je nedolgo tega prišel neki
unijec z imenom Škufca radi kr-
sta. Luka ga vpraša, če ima kaj
denarja za cerkveni stol. Škufca
odgovori, da nima, ker je že tri
(Nadaljevanje na 5. strani v 1.
koloni.)

Vspehi zadnjih volitev.

Socialistični glasovi narasli vs-
povsod.

Dne 4. novembra bile so volitve
v več državah in mestih. Najvaž-
nejši in najljutejši boj bil je v
državi in mestu New York, kjer
so zloglasni tammanisti doživeli
silni poraz. Padel je boss Murphy
in njegovi kandidati so pogo-
reli na celi črti. Zmagala je de-
mokrasko - progresivno - republi-
kanska fuzija. V tem srditem bo-
ju, v katerem je igral največje
vlogo odstavljeni guverner Sulzer
— kateri je tudi izvoljen kot po-
slanec v državno zakonodajo —
in v katerem so osebna nasprot-
stva med političnimi bossi kapi-
talističnih strank zatemnila vsa dru-
ga vprašanja, dosegli so socialisti
vseeno lepe vspehe. Kandidat za
župana v New Yorku sodr. Ed-
ward Charles Russell je dobil po
prvih, neuradnih poročilih 32,256
glasov, med tem ko je bilo pri za-
dnjih županskih volitvah pred štiri-
rimi leti le 11,768 glasov.

V Schenectady je združena si-
la vseh kapitalističnih strank pre-
prečila ponovno izvolitev sodru-
ga Lunna županom. To je bilo pri-
čakovati. Zgodilo se je do piete
tako kakor v Milwaukee. Lunn je
dobil čez 1000 glasov več kakor
pred dvema letoma ko je bil izvo-
ljen. Kljub kapitalistični fuziji
je pa izvoljenih pet aldermanov,
pet članov v Board of Supervisors
in okrajni šerif na socialističnem
tiketu. Šerif sodr. Louis A. Weich
je imel dva nasprotna kandidata,
katera je z lahkoto porazil. To do-
kazuje, da bi bil župan Lunn tudi
zmagal, da ni bilo fuzije. Sodr.
Herbert M. Merill, član zakonoda-
je, je bil poražen z manjšino 68
glasov. Iz tega je razvidno, da
socialisti v Schenectady niso iz-
gubili ničesar razen par uradov;
nemogoče pa so svoje glasove, kar
je glavno.

Kapitalistična fuzija je delova-
la s enakim učinkom še v par dru-
gih mestih, kjer so bili socialisti
na krmilu. V Crookstonu, Minn.,
združili so se vsi protisocialistični
elementi in porazili socialistične-
ga župana Thos. Morrisa s bomo
večino 252 glasov.

V državi, O., imeli so socialisti
največ vspeha. Zmagali so v Ha-
miltonu, Shelby, Canal Dover in
v Coahoctonu, ki so mesta tretje
vrste. V Martins Ferry so pa bi-
li kljub fuziji izvoljeni vsi socia-
listični kandidati.

V Erie, Pa., so socialisti dobili
okrog 3000 glasov; lansko jesen
je bilo 1800.

V Haledonu, N. J., sta izvolje-
na dva socialistična aldermana in
dva mirovna sodnika.

V Haverhillu, Mass., je že v pa-
tič izvoljen sodrug Charles H.
Morrill v državno zakonodajo.

Ker so poročila v volilnih izi-
dih zelo počasna, ne moremo se-
daj še poročati o vseh pridobitvah
naše stranke v zadnjem volilnem
boju. Poročali bomo natančneje
prihodnjik.

V splošnem so v večini zmagali
demokratje.

— "Pustite male k meni" so
rekli v Dublinu katoliški farji, ko
so socialistom branili, da ne bi
otrok štrajkujočih delavcev izro-
čili drugim družinam v oskrbo,
da bi štrajkujoči delavci ložje
izvojevali zmago.

— Premogovnik v državi New
Mexico, v katerem je izgubilo na-
d dve sto rudarjev svoje življenje
je lastnina newyorške tvrdke
Phelps, Dodge & Co. Iztočni kapi-
tal mori delavce na zapadu. Mo-
goče sedaj marsikdo razume, ka-
kaj se socializem razvija na za-
padu, dasiravno je industrija še
malo razvita.

V COLORADI JE ŠTRAJK
PREMOGARJEV!
PROČ OD COLORADE!

Iz naselbin.

Collinsburg, Pa.

Čenaj. uredništvo Proletarca: — Zares, strašno so razmere v klan morajo vstrajati mehiganški štrajkarji, kakor to čitamo v naših delavskih listih. Seveda kapitalistom podvrženi slovenski listi pišejo vse drugače. Oni pišejo, da je štrajk izgubljen in da se narod vrača na delo, oziroma naj se vrača na delo, češ, ljudje ki delajo imajo nove, štrajkarji pa nič. Tako poje skebski listič "Glasnik" v Calumetu in njegov menažer Klopčič. Mislim, da se je marsikateremu štrajkarju čudno zdelo, ko je videl v "Glasniku" poziv, naj gre "narod" na delo — v staro tla. Tudi ukaz, naj se štrajkarji mufajo iz kompanijskih hiš, je bila čudna reč. Ali je Klopčič preprečil, da se rudarjem ni bilo treba seliti iz kompanijskih hiš, ali morda Zeiglerski skeb Sveiger? Ah, kaj še! Western Federation of Miners je bila tista sila, ki je izposlovala "Injunction" proti Heckla Co., da se jim ni bilo treba seliti. Vrnem, da lete sedaj od strani pofrešne Heckla Co. vsesorte "ukazji", toda čas ni več tako daleč, ko bo tudi delavstvo začelo deliti ukaze in sicer najprej menda skebskemu lističu Glasnik, potem Klopčiču in vsem skebskim podrepanikom, tudi Kranjskemu Janezu, ki laže od tedna do tedna v v Amerikanskem lažnjivem Srovinu, Takrat ne bo pri telefonu car McNaughton, ampak zavedna delavska masa, ki bo tirjala od izdaje račun.

Ali se bodo takrat zavedni delavci organizirani pod okriljem Western Federation of Miners pustili diktirati od šef skeba Klopčiča? Gotovo ne! Prepričan sem, da bodo dali mehiganski zavedni delavci krepko brgo Klopčiču in Glasniku za vselej!

Naprej delavci, do zmage!

A. Ogrin.

Forest City, Pa.

Citatelji Proletarca gotovo že sanjajo, da se je Forest City pogreznil, ker ni nič poročila od nas. No, to smo še na mapi in delamo vsak dan brez presledka, tako da zaslužimo ravno toliko, kolikor rabimo za vsakdanje življenje: to je, da gremo drugi dan spet lahko na šilt. Na društvenem polju v Forest City nismo pri zadnjih. Poleg podpornih družtev imamo tudi unijsko postojanko, šte. 61., spadajočo pod United Mine Workers of America, ki napreduje prav dobro. 1. oktobra smo priredili takozvani "Button Day", dobro agitacijsko srečanje. Ta dan ni šel nihče na delo, ampak je bil posvečen le agitaciji za dobavo novih članov. In v resnici je pristopilo k uniiji mnogo novih članov. Bolj počasi napreduje socialistični klub, ker delavci se nimajo pravega pojma o socializmu. Navadno se dobi od teh delavcev odgovor, da bi bilo res dobro, kakor želi socialistična stranka, toda to ne more biti. Ti ljudje ne verjamejo v sami sebe, zato trdijo tako. Mnenja so, da ker je bilo tako, mora ostati še vnaprej tako; stem se potem izognejo naši agitaciji, poleg pa ovirajo napredek sebi in drugim. So pa obžalovanja vredni ti trpinji. Morda bo zdaj, od kar se je začel zanimati za socializem, lukajski slovenski fajmošter, kaj več življenja prišlo v te mrtve duše. Kakor kaže, bo ta naš novi agitator že vse bolj agilen kakor smo mi sami, in bo doprinesel naši stranki mnogo koristi. Skoroj povsod, v sleherni hiši se zdaj govori o socialistih. Z aktivno agitacijo je začel prod dobrih dvema mesecema in to kar v cerkvi. See, to ni kar si bodi, če postane priiznični agitatorsko sredstvo za socializem. — Seveda on bi rad postavil socializem v drugo luč. Pravi namreč, da listi, kakršne bero forestiški Slovenci niso dobri, der so pohujšljivi; socialistična stranka, pravi, želi ljudstvo izobraziti, to pa ni prvi! Bog ne mara izobraženih ljudi, ker bi potem propali njegovi čampelji, pismarji in farizeji. Kdo bo pa delal, če bodo vsi ljudje študirali. — Revček ne vidi, da v Ameriki opravljajo že skoro vse delo mašine. Zato priporoča naj čitamo Ave Mici, ki je po njegovem mnenju najboljši list pod volnecem. Ali naj se ču-

dimo, če tako trdi? Prav nič! To je pač tako, kakor če bi lisica pravila kokošim, kako je lep njen brlog.

Ave Mica je pač listič, ki bi morda čisto odgovarjal kakšni zakotni vasici na Kranjskem, ne pa za Ameriko. Nekaj interesantnega bi bilo, če bi znali Amerikanci čitati Ave Mico. — to bi bil špas! Kajti gotovo bi popokali od smeha.

Jaz bi svetoval novemu agitatorju za socializem, naj se malo bolj poduči o njem, da ne bo streljaj kozlov; pa tudi o klerikalizmu naj se malo bolj informira, tako da bo potem na priiznični govoril vedno resnice, ne pa čevkal stvari, katerih ne razume, kakor kak mal šolarček.

Fajmošter se tudi pritožuje, da dobi premalo kolekte. Aha, tukaj te čevelj žuli! Je že spak, če postanejo ljudje socialisti; potem pač ni več tako obilnega "ofra". Kako pa je to, da tako skrbiš za dobroto tega sveta, katerega žro moli in rja? Zakaj se ne bi preživel z molitvijo, kakor to deloma delajo duhoborci? Kaj vam je treba blagoslovljeni ljudje denarja, kruha in drugih materialnih predmetov, ko vendar ne vrnjete v ta svet? Umrite, pa v nebesa pojte, pa bo!

Konečno lepo pozdravljam vse zavedne delavce in priporočam, da pridno agitirajo za Proletarca, ki je v resnici list izobrazbe in našega napredka!

Frank Ratais.

W. Mineral, Kans., 31. okt.

Čenjeno uredništvo: — Priloženo Vam pošiljam money order za \$15.25, svoto ki so jo darovali jugoslovanski socialistični klubi na skupni seji dne 26. oktobra 1913, za mehiganske štrajkarje. Marskateri nasprotno misleči pobožnjak bo mislil drugače, namreč, da bi se ves denar, kar ga zavedni delavci dajo za svoje v boju stoječe brate, moral izročiti nenasitni "materi" cerkvi, morda za kašne orglje itd. Tako vsaj vzgaja svoje brayce "Amerikanski Slovenec". Ne enega dopisa še ni bilo v omenjenem lističu teme, kjer bi stalo, da je pobiral kdo prispevke za štrajkujoče rudarje ali premogarje, pač je pa vsak teden zabavljanja in laži, da se kar kadi. Ni torej teško razbirati treznomislečemu delavcu, ki čita ene in druge liste, kje je resnica in kdo se bojuje za pravico, kdo pa za nazadnjaštvo in humbug! Katoliška čunja priporoča delavcem samo trpljenje in pa pokorščino, nima pa žal besedice za skebe in kapitaliste, ki izkoriščajo delavce. Kako dolgo bo neki to še trpelo, dokler se dajo zadnji delavci tem trtofoh, ki norca brijejo iz njih, že danaj zasluženo brco? Delavci, zdramite se in pristopajte v socialistične vrste! Čitajte Proletarca in socialistične knjige. Izobrazba in organizacija sta tista pripomočka, s katerimi se bo delavstvo končno otreslo meznega — pa tudi rimsko duševnega jarma, ki delata roka v roki za pomešanje delavskih mas. Naprednim rojakom v okolici Minerala svetujem, naj pristopijo v naš klub št. 31. Naprej, v organizacijo!

Pozdrav vsem zavednim,

Vaš za socializem,

John Goršek.

Chisholm, Minn., 4. novembra.

Sodrug urednik Proletarca: — Včasih se v "Amer. Slov." oglasi od tukaj kakšen dopisnik, in takrat imam vedno priliko ogledati si možgane teh zmeanih katoličanov, ki nosijo svojo vero na koncu jezika. Z nikomur drugim kakor z zabavljanjem hočejo potolči te pregrešne socialiste. Ali fantje, tako ne bo šlo. Zadnjič se je eden jokaj v A. S., da nameravajo socialisti odpraviti vero, cerkev pa podreti. Oj ti revček! Zakaj bi pa socialisti odpravljali vero in podirali poslopja? Beži no, kdo neki ti bo to vrjel! Do danes še niso socialisti podirli nobene cerkve. To bi se tudi ne izplačalo; po čemu tudi, saj poslopje je vendar pri vsem temu nedolžna stvar, ki se lahko vedno porabi, ne samo za eno — ampak več namenov. Podiralo se ne bo torej nič, izvzemši poslopja, ki niso več za rabo. Pa

čez to bo imel vedno prvo besedo stavbinski odsek dotične občine. Kar se pa tiče odprave vere, je pa ne potrebno govoriti. Kdo na svetu odpravlja bolj vero nego katoliška duhovščina, ki pomaga v bojih delavstva jačje kapitalizmu, mesto delavstvu, ki je že itak izkoriščano vsak dan, če je že v podjetju aktiven boj ali ne.

Kateri pameten delavec pa more verjeti takemu duhovniku kakor je napr. Kranjski Janez ali Luka Klopčič, ki delata roka v roki s kapitalisti, v A. S. pa norca brijejo z delavci? Operi si vendar enkrat svoje oprasnele možgane dragi dopisnik, pa spreglej, kako se ti Kranjski Janez na tihem roga. Mislil si: Dokler bom imel take dopisnike, ki nič ne gledajo nase, ampak le name in na kapitaliste, bomo še vedno na trdnem; še vedno bomo brili norec iz bedakov, ki nosijo skupnovec in plačujejo naročnino za list, ki jih tira nazaj, nazaj v duševno temo in gospodarsko sužnost.

Vera! Kako pa naj se človeku vzame vero? Ali ste že videli ljudje božji, da je kdo komu ukralk vero? Ali ste že čitali kdaj kaj podobnega v naših velikih mestnih dnevnikih, da je ta in ta tožil tega in tega, ker mu je ukralk vero? No, sir, tega še ni doživel živ krst, na celem svetu, da bi se vršila v katerem kortu o bravnava zaradi verske tatvine! Iz tega se da torej čisto stvarno sklepati, da se vere ne da nikomur ukrasti! Če je pa temu tako, da socialisti krađejo ljudstvu vero, zakaj pa papež, ki ima milijone denarja, ne toži socialistično stranko za tatvino vere? Zakaj ne vložiti obtožbe? Zato ne, ker ve, da bi se vsak klerik na sodniji smejal taki obtožbi in časpisje po vsem svetu bi norec brilo iz papeža in vseh tistih, ki bi se v to spustili. United States Court ne pozna take tatvine! — Da socialisti komu krađejo vero, je torej iz trte izvita in patentirana kaoliška laž!

Meni bi napr. lahko očitali, po katoliški logiki, da so mi ukradli vero socialisti. Toda jaz vem samo toliko, da nisem ob nobeno vero, da mi je ni nihče ukralk, ker je ne more, kakor je ne more nihče ukrasti kateremu drugemu. Jaz se samo zavedam, da je od tedaj, kar sem začel spoznavati socialističen nauk, moja vera več vredna za človeštvo, kakor pa je bila poprej, ko sem bil še napr. na taki stopinji, kakor so dopisniki "A. S." Ker so pa interesi cerkve v nasprotju z ljudskimi interesi, je naravno, da je postala moja vera manj vredna za cerkev. Toda moja vera je v ljudstvu — v delavskih pravicah, njegovih bojih in v vseh akcijah, ki jih ima delavstvo, da si pribori pravice, kateremu sliho. Pri skebini moja vera ni in ne bo nikdar! To vero prepustim Kranjskemu Janezu in Klopčiču, generalom skebov!

Če je kaj narobe s to vero pri dopisnikih "A. S.", naj premejo za nos samega sebe in tiste, ki se z njim pajdašijo.

Zavedni Rudar.

Export, Pa.

Čenjeni urednik Proletarca: — O delu v naši naselbini Vam ne bom poročal, čemu tudi; saj je povsod enako in čitatelji si prav lahko naredijo sodbo o delu, ne da bi jemali primere iz te naselbine. Dela se splošno še precej stalno in tudi delo se lahko dobi.

Sedaj se mi zdi, je nastopil čas, za razmotrivanje o spojitvi zavarovalnih jednot in zvez. Nekaj se je o tem že pisalo ob času, ko se je razpravljalo o pravilih S. D. P. Z., ali sedaj je treba še kakšnega dobrega nasveta in pojasnila, tako da bodo delegatje, ki se snidejo na 14. januarja 1914 v Chicagi, imeli pred seboj nekaj konkretnega. Mnogo rojakov-delavcev me je že vprašalo: "Kaj praviš, ali bo prišlo do združitve ali ne?" — Moj odgovor je bil vedno in je še danes: **moja priti!** Ne vpraševati drug drugega: ali se bodo združili ali ne, ampak reči: združimo se; to je naša želja in izvolili smo zato tudi zastopnike, da to zagovarjajo. Če bi pa zastopniki, ki smo jih izvolili, prišli na sestanek v Chicagi, pa bi vraščevali drug drugega: "ali se boste združili?"

bi bilo potem res mogoče, da bi se ne.

Po mojem mnenju bo treba najprej, da se zastopniki konstituirajo in sprejmejo opravljalnik in dnevi red. Zatem resolucijo, ki izraža potrebo združenja. Ko je ta sprejeta, se gre dalje, na sprejetje splošnih pravil, katere bi bilo pa treba takoj po šestanbu oddati vsem zastopanim društvam na splošno glasovanje.

Moje mnenje je, da bo združitve prav lahka, samo če bodo pokazali delegatje dobro voljo in pa če bodo imeli v vidu skupne interese članov naših jednot in zvez. Morda bo semtertje kateri delegatov, kateremu cela stvar ni jasna, ali je ne more prav pojmiti, proti združenju, toda takemu je treba takoj stvarno dokazati — najbolje s številkami — da je na napačni poti in da ne misli v splošno korist, ampak je večje neki drugi vidni ali nevidni interesi, da tako nastopa. Vsekakor bi priporočal paznjo na vse strani.

Moja iskrena želja je, da bodo delegati storili dolžnost, ki jim je naložila konvencija to zadnjih jednot in zvez: — **da pridemo do združenja!**

Omenim naj še, da se vrši dne 15. novembra t. l. veselica dr. Šmarica št. 26 S. D. P. Z. v Export, Pa., in sicer v navadnih prostorih. Sklenilo se je, da vplača vsak en dolar vstopnine, pa naj se veselice vdeleži ali pa ne. Pridimo torej vsi do zadnjega kroga, žene, fantje in dekleta in skazimo bratsko slovo. Za dobro zabavo na veselici bo preskrbljeno.

Vabijo se zlasti sosednja društva, da se vdeleže veselice, ker bomo tudi mi njim ob enaki priliki poset vrnili z obrestmi. Začetek veselice bo med šestu in sedmo uro zvečer.

Vsem kličem torej "Na svidenje!"

Še nekaj sodr. urednik, da ne pozabim. Pred letom dni še ni bilo nobenega naročnika na Proletarca v tej naselbini, in danes — jih je 10 dobrih, zvestih čitatelej, kakor tudi v bližnji naselbini Delmont jih je nekaj, ki so se začeli zanimati za našo stvar in prav pridno čitajo Proletarca. Povsod se giblje, in to je prav!

Socialistični pozdrav!

John Prostor.

OD NEKOD.

Čenjeni delavski list Proletarec: — Ali želi uredništvo kaj novic? — Poročam eno od žalostnih, ki je zadela dne 11. oktobra tukajšne člane American Tender Co. Na ta dan je namreč umrl eden njihov član, ki je bil zvest izkoriščevalce delavskega zvesta. Da je bilo žalovanje veliko, se razume. Pokojni je bil revež — premogel je samo 6 milijonov, — zato so mu morali eni kolektat po šapi sa za rože in venec; morda tudi komu za cigare, tega ne vem. Nakolektali so v šapi \$56.00. — Dalj so naravno skoroj vsi; kajpak iz strahu, da ne zgube dela. Morda je kateri celo rad dal, da mu je bog vzel bosa. Ali kaj pomaga, ko je takoj vstopil drugi na njegovo mesto. To je sistem. Če bi človek mogel dati v tak kraj v bogajme, da bi odpravil vse industrijske bose in cel sistem bosisma — bi pa res rad "ofral" ne samo par desetice, ampak celo tedensko plačo. Well, pa to so prazne želje. Z nobenim "ofrom" ne odpravimo tega industrialnega bosisma; edino sredstvo za odpravo tega je delavska-socialistična in industrialna organizacija! Samo nato se lahko zanašamo in na nič drugega!

Mnogo sem čital in še čitam o vojnah in njenih grozovitostih. Človek se kar zgraža ob vesteh, ki jih prinašajo razni listi o posledicah vojne. Toda vprašal bi: Kdo pa je največ kriv, da se gode vojne? Ali ni za lep del tega klanja odgovorna ravno verska vzgoja, ki ima sicer v zapovedih "Ne ubijaj!" a se ob nobeni priliki niti ne gane proti vojni. Dosti malo niti nikdar nisem čital ene same besedice proti vojni v Amer. Slovincu, ko je bila vojna na Balkanu. Katoliška cerkev ima v zapovedih tudi ne kradi, a nima za ljudi — kapitaliste, ki krađejo na debelo, niti ene žal besedice, pač pa rote opne a ala. Kranjski Janez in Luka Klopčič borne delavce, naj bodo ponižni in naj alepo hlapč-

jejo kapitalističnemu sistemu. Socialistična stranka je protestirala proti vsaki vojni, od kar postoji mednarodna centrala. A cerkev? Niti ganili se ni!

Kdo torej živi v dobri veri, socialisti, katere nazivljejo kat. popi brezverce, ali popi sami, ki ne store ničesar, da bi se pisane postave uresničile in izpolnjevale? Sodba ni teška.

Še nekaj. — Pred nekaj časom sem čital v "A. S." noto, da je nekdo na Portugalskem krstil svojega psa za Jezusa. V noti je stalo tudi, da se uredniku roka trese, ko mora zapisati kaj takega. Toda jaz bi vprašal urednika "A. S.", če se mu ne trese roka, kadar piše patentirane katoliške laži in blati v svojih kolenah delavce! Seveda je študiral pri tem urednik A. S. zopet na neumnost njegovih "braveev", češ, če ne bo to potegnulo, potem pa res ni vreden naš boj počenega groša! Takele notice, če so prav zlagane, slušijo vseeno svojemu namenu: za "springhazele" tičev, ki jih nazivlje A. S. z "bravei".

Kaj pa poreče A. S. temu, ko Amerikanci nazivljejo konje, muhe, osle, krave itd. z raznimi imeni, ki so v takozvani katoliški pratiki, da se ne pogrezne svet. Ne bi staval centa, da nima tudi afinja Kranjskega Janeza kakšno ime iz Blaznfkove pratike! Sosedje Kranjskega Janeza bodo že vdeeli. Frank, Fred, Gust, Joe so za konje navadna imena, medtem ko služijo za krave Magi, Louisa itd. in to ve v Ameriki vsak otrok. Zakaj ne protestiraš, Janez? Vidiš, na vseh koncih in krajih pogorjiš, kamor se obrneš. Smola pa taka! — Konečno naj čitateljem Proletarca izjavim, da dela A. S. v našem kraju prav dobro reklamo za našo stvar. Ljudje so se začeli zanimati za Proletarca, od kar ga brezplačno reklamira A. S. — Le tako naprej! Nobene sprave! Sprava bi pome-nila stagnacijo, stagnacija pa zaspanost in gnjilobo. Iz tega izvira pa vse drugo kakor zdravo delavsko gibanje! Naprej z bojem!

Živel socializem! F. Ž.

Garett, Pa., 2. nov. 113.

Naznanilo in vabilo!

Članom društva "Zvesti Bratje", šte. 6. S. D. P. Z. Garrett, Pa. Vsi člani tega društva so naproseni, da se prihodnje seje, katere se vrši dne 7. decembra, udeleže polnoštevilno. Ta je letna seja in bode potreba voliti nov odbor za prihodnje leto.

Vsi člani, ki niso več kot tri mlaje oddaljeni, plačajo 50 c kazni v dr. blagajno, ako se ne udeleže seje brez posebnega vzroka. Z bratskim pozdravom!

John Kralj, tajnik.

Mullan, Ida.

Čenjeni sodrug urednik: —

To bo menda prvi dopis iz tega kraja. Pri nas se dela še precej dobro, to je stalno. Dela se osem ur. Plača za šilt je v rudnikih po \$3.50. Ali delo se dobi sedaj, ko se bliža zima, bolj teško. Slovinci nas je tukaj kakšnih trideset. Zaposleni smo vsi v svinčenih rudnikih. Vkljub malemu številu, smo ustanovili pred kratkim socialističen klub in ga priklopili Jugoslovanski socialistični zvezi v Chicagi. Takoj je pristopilo 9 članov. Vabi se torej, da pristopijo še ostali v klub. Na zadnji seji se je sklenilo, da se obdržavajo seje kluba po dvakrat na mesec in sicer vsak prvi in tretji četrtrek v mesecu, tako da bo imel vsak priliko pristopiti h klubu.

Delavci! Naša sveta dožnost je, da se družimo gospodarsko in politično; gospodarsko v Uniiji, politično pa v socialistični stranki. Delavci nimajo od nikoder pričakovati pomoči, ako si je ne izposluje sam. Izposluje pa si delavce svoje pravice edino v organizaciji, kjer je skupna moč delavcev. Na posameznika se kapitalističen sistem ne ozira. Drugače je pa, če stoji za delavstvom organizacija. Dobra primera je sedaj v Michiganu. Ali kdo misli, da bi delavci v Michiganu mogli tako dolgo vstrajati v boju, da ni za njimi Western Federation of Miners, katere člani so štrajkujoči rudarji? Kaj še? V enem dnevu bi kompanije poglajale upornike s svojih zemljišč, in posledice tega bi bile, da bi se večina vrnila v staro sužnost. Toda če pogledamo mičiganski štrajk od bližje, vidi-mo, da ima poleg pravke tudi

politična moč. Kakor je znano, je cela okrajna uprava tamkaj, kakor tudi državna, pod kontrolo starih — kapitalističnih strank. Naravno je torej, da so te oblasti v vsakem slučaju, kjer so le mogle, služile zvesto Calumet and Heckla Co. in da so nastopale vedno zaničevalno napram delavstvu. Vidite, gospodarski interesi imajo za seboj vedno tudi politične interese, v katerem slučaju potem zadnji služijo zvesto prvu-mu. Če bi napr. imela država Mich. socialistično-delavsko upravo, bi se bil štrajk že danaj završil v prid delavcev, tako je pa bojl malo težji in traja dalj časa, dasiravno smo vsi prepričani, da bodo hrabri rudarji štrajk dobili, in da bo Heckla Co. poražena na celi črti. Danes je vsaka država, katere uprava je na kapitalističnem principu, zvesta dedla kapitalistov, in zato tudi ob času štrajkov pošlje svoje vojske in mičičarje nad delavce. Naša dolžnost je torej, da dobimo v roke administrativne funkcije države, da vojaštvo ne bo šlo proti delavcem, kadar se bo le-to bojevalo za boljše delavske pogoje. Zato pa proče od starih strank, proče roke od demokratske in progresno-republikanske stranke, ki nimajo za nas družega ko bajonet in svince, kadar zahtevamo več pravice!

Pred kratkem so tuk. Slovenci ustanovili tudi podporno društvo, katerega so priklopili SNPJ, tako je vsak tudi zavarovan za slučajno bolezen ali nesrečo. — Konečno naj rečem še nekaj mičiganskim štrajkarjem, kaj jih čaka, ako se podajo nenasitni kompaniji. — Pred enajstimi leti je bil tukaj štrajk in je bil izgubljen. Nato je trajalo celih deset let veliko izdajalstvo in vohunstvo. Kompanija je namreč oddala oskrbo vseh šoptov en mu največjih sovražnikov Uniije, ki je postopal potem z vsemi, katere je imel na sunu da so prijazni uniiji kakor kakšen ruski rabelj. Vse naokrog ga je imenovalo kralja dela. Predno si stopil pred njega, si moral vzeti klobuk z glave, kakor kranjski Janez, ko je šel h Krjavlju, za orglje. Rekli ti je takoj, da ni dela. Po štirinajstih dneh te je pa vprašal, kje si prej delal in če pripadaš k uniiji. Moral si mu odgovoriti da ne in da ne boš nikdar. Zatem so prišli na vrsto judeži, ki jih je že poznal in katere je imel sploh najete, da jih je izpraševal, če vedo kaj o tebi. Če so judeži drugače informirali kralja dela, kakor si mu ti povedal, potem so te začeli šikanirati, in sicer je trpelo to tako dolgo, da si bil suh; ko si bil pa suh, si dobil pa slovo od kralja dela. To je bilo maščevanje, če si simpatiziral z uniijo. Žal, da se je dobilo tudi med našimi rojaki takih judežev, ki so vršili špijonažo nad svojimi sodelavci.

Držite se hrabro, kakor ste se držali do zdaj in zmaga mora biti Vaša! Boljše je zdaj potrpeti, kakor prenašati potem šikane od strani takih kraljev, kakor je bil tukajšnji.

Pozdrav vsem zavednim delavcem.

And. Oražen.

Georgetown, Wash., 4. nov. '13

Čenjeni mi Proletarec: —

Priloženo pošiljam malo svoto, ki se mjo nabrala med tukajšnjimi brati in sestrami za mičiganske štrajkarje. Vem da je tamkaj teško našim štrajkujočim ženam. Poleg druge pomoči, ki jo daje Uniija štrajkujočim, je gotovo ena najboljša pomoč v Proletarcu, ki poučuje žene in može o sedanjem položaju. Naše žene v splošnem se žal, le premalo zanimajo za delavsko-socialistično stvar. Po glavi jim roje le bolj lepe obleke in dobri časi, a za napredek se ne zme-nijo mnogo. Zatorej slovenske žene, čitajte pridno Proletarca in stopite v bojne vrste delavstva. Jaz sem rodom Nemka z Ogrskega, a imam za moža Slovencea, ki je naročnik na Proletarca. Z vednim čitanjem in govorjenjem sem se privadila slovenskemu jeziku v toliki meri, da razumem vse kar čitam. Priznati moram, da je Proletarec vreden podpore vseh žena, ki ga morejo čitati!

Ostajem Vaša sobojevnica z iskrenim pozdravom,

Katy Lozej.

Dolžnost vsakega socialista je, podpirati svoje časopise. Agitirajte za "Proletarca". Pridobite mu nove naročnike.

ADVERTISEMENT

SLOV. DELAVSKA

PODPORNA ZVEZA

Ustanovljena dne 16. avgusta 1906.

Inkorporirana 22. aprila 1909. v državi Penn.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URAĐNIKI:

Predsednik: FRAN PAVLOVČIČ, box 705, Conemaugh, Pa.
Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 3, box 91a, West Newton, Pa.
Tajnik: ALOJZIJ BAVDEK, box 187, Conemaugh, Pa.
Pomoćni tajnik: IVAN PROSTOR, box 120, Export, Pa.
Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6108 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Pomoćni blagajnik: JOSIP MARINČIČ, 3536 E. 80 St., Cleveland, Ohio.

ZAUPNIK:

ANDREJ VIDRIH, box 523, Conemaugh, Pa.

NADZORNIKI:

VILJEM SITTER, 1. nadzornik, Lock box 57, Conemaugh, Pa.
FRAN TOMAZIČ, 2. nadzornik, Gary, Ind., Tolleston, Sta., box 73.
NIKOLAJ POVŠE, 3. nadz., 1 Craib st., Numery Hill, N. S. Pittsburg, Pa.

POROČNIKI:

IVAN GORSEK, 1. poročnik, West Mineral, Kansas, box 211.
JAKOB KOČJAN, 2. poročnik, 409 Ohio Street, Johnstown, Pa.
ALJOZIJ KARLINGER, 3. poročnik, Girard, Kansas, R. F. D. 4, box 86.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POMOĆNI ODBOR:

Dremelj Jožef, box 275, Conemaugh, Pa.
Gačnik Ivan, R. F. D. 3, box 54, Johnstown, Pa.
Zaman Franc, box 275, Conemaugh, Pa.
Kliar Martin, 812 Chestnut street, Johnstown, Pa.
Rupert Jakob, box 238, South Fork, Pa.
Gabrenja Matija, 800 Broad Street, Johnstown, Pa.

Delegatje za združenje sestanek dne 14. januarja 1914.

Viljem Sitar, box 57, Conemaugh, Pa.
Rebolj Ivan, Glencoe, Ohio.
Stefan Zabrie, box 227, Garrett, Pa.
Birk Zofija, 6029 Glass ave., Cleveland, Ohio.

Uradno glasilo: PROLETAREC.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni, pošiljati vse dopise in denar, naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošilja glasom pravil, edino potom Poštinih; Expressih; ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo urad glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

IMENA IN NASLOVI URAĐNIKOV DRUŠTEV S. D. P. Z. ZA LETO 1913.

Boritelj, št. 1, Conemaugh, Pa. — Predsednik: Martin Jager, box 102; tajnik: Ivan Zgone, box 27; blagajnik: Martin Šergan, b. 102; vsi v Conemaugh, Pa. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v dvorani društva Sv. Alojzija.

Pomoćnik, št. 2, Johnstown, Pa. Predsednik: Frank Gabrovšek, box 56; tajnik: Jos. Budna, box 57; blagajnik: Josip Rogelj, box 152; vsi R. F. D. 3, Johnstown, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v dvorani društva Triglav.

Zaveznik, št. 3, Franklin-Conemaugh, Pa. Predsednik: Jak. Gabrenja, b. 422; tajnik: Jernej Lovko, b. 514; blagajnik: Frank Kos, b. 539; vsi v Conemaugh, Pa. — Seja vsako četrto nedeljo v Slov. Izobraževalnem Domu.

Zavedni Slovenec, št. 4, Lloydell, Pa. — Predsednik: Matija Hribar, b. 3; tajnik: Ant. Gerbec, b. 35; blagajnik: Matija Sernel, b. 77; vsi v Lloydell, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo.

Avstrija, št. 5, Ralpton, Pa. Predsednik: Ant. Omerzu, b. 168; tajnik: Martin Korosec, b. 205; blagajnik: Alojzij Kristan, box 62; vsi v Ralpton, Pa.

Zvesti Bratje, št. 6, Garrett, Pa. — Predsednik: Ant. Čuk, b. 217; tajnik: Iv. Kralj, b. 227; blagajnik: John Hočevar, b. 84; vsi v Garrett, Pa. Seja vsako prvo nedeljo.

Jednost, št. 7, Claridge, Pa. Predsednik: Jos. Jaklič, b. 281; tajnik: Matija Regina, b. 216; blagajnik: Fr. Jazbec, b. 455; vsi v Claridge, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

Planinski Raj, št. 8, Segundo, Colo. — Predsednik: Frank Slanovič; tajnik: Anton Saffič; blagajnik: Mihael Selan; vsi v Segundo, Colo. box 458.

Zavedni Stajerci, št. 9, Johnstown, Pa. — Predsednik: Jos. June, R. F. D. 4, b. 142; tajnik: Andrej Dobnikar, R. F. D. 4, b. 145; blagajnik: Valentin Negro, 714 Grove Avenue; vsi v Johnstown, Pa. — Seja vsako zadnjo nedeljo v Celso, Pa.

Jama Poljana, št. 10, Brownsville, Pa. — Predsednik: Priecl Urban, b. 53; Leonard Furnace, Pa. taj. Iv. Blazine, b. 88, Newcomer, Pa.; blagajnik: Iv. Stritar, b. 6, Brownfield, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

Zarja Svobode, št. 11, Dunlo, Pa. — Predsednik: Fran Bavdek, b. 242; tajnik: Fran Kaučič, b. 73; blagajnik: Ivan Zakrajšek, b. 243; vsi v Dunlo, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

Danica, št. 12, Heilwood, Pa. Predsednik: Lorenc Šajn, b. 108; tajnik: Jos. Tomazin, b. 35; blagajnik: Alojzij Kitt, b. 85; vsi v Heilwood, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

Vedernica, št. 13, Baggaley, Pa. — Predsednik: Ant. Planinšek, b. 114; tajnik: Ant. Verhovšek, b. 141; blagajnik: Ignac Ferlin, b. 31; vsi v Hostetter, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo.

Moj Dom, št. 14, Orient, Pa. Predsednik: Anton Vartanšek, b. 1, Edenborn, Pa.; tajnik: Ivan Lipar, b. 472, Uniontown, Pa.; blagajnik: Iv. Brule, b. (1), Edenborn, Pa. — Seja vsako četrto nedeljo v dvorani New Salem, Pa.

Slovan, št. 15, Sopris, Colo. — Predsednik: Leo Marela, b. 21; tajnik: Alojzij Jahn, box 106; blagajnik: Fran Lukadič, b. 132; vsi v Sopris, Colo. Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Ivan Končija, v Piedmont, Colo.

Stratstvo, št. 16, Buxton, Ia. — Predsednik: Leopold Strmole, b. 433; tajnik: Ivan Krasovec, b. 433; blagajnik: Ant. Tomič, b. 433; vsi v Buxton, Iowa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Ant. T. mišiča.

Zora, št. 17, Akron, Mich. — Predsednik: Gašper Volk; tajnik: Anton Novak, box 68; blagajnik: Fran

Edinost, št. 34, Yukon, Pa. — Predsednik: Frank Kostelic, b. 70; tajnik: Mihael Makovšek, b. 149; blagajnik: Ivan Vidmar, b. (1); vsi v Yukon, Pa. — Seja vsak prvo nedeljo v dvorani.

Planinski Raj, št. 35, Lorain, Ohio. — Predsednik: Frank Justic, 1708 E. 28. St.; tajnik: Jakob Hlepar, 1649 E. 31. St.; blagajnik: Ivan Svet, 1685 E. 31. St.; vsi v Lorain, Ohio. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih g. Viranta.

Zdrutitelj, št. 36, South Fork, Pa. — Predsednik: Jakob Rupert, b. 238; tajnik: Ivan Sestrič, b. 131; blagajnik: Tomaž Čulig, b. 86; vsi v South Fork, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo.

Jubljana, št. 37, Barberton, O. — Predsednik: Ivan Jankovič, 510 1st St.; tajnik: Frank Merzlikar, box 121; blagajnik: Ivan Debeve, 809 Wooster Ave.; vsi v Barberton, O. Seja vsako drugo nedeljo v dvorani sobrata Debeve.

Dobri Bratje, št. 38, Bridgeport, Ohio. — Predsednik: Martin Potnik, b. 134; tajnik: Frank Andrejka, b. 72; blagajnik: Josip Rutar, b. 482; vsi v Bridgeport, O. — Seja vsako prvo nedeljo ob 8. dopoldne v dvorani društva av. Barbare v Baydsaville, Ohio.

Sokol, št. 39, Neffa, Ohio. — Predsednik: Fran Kotar, b. 26; blagajnik: Leo Plahuta, b. 26; vsi v Neffa, O. — Seja vsako tretjo nedeljo v prostorih sobrata Josip Dnača.

Orel, št. 40, West Newton, Pa. — Predsednik: Josip Ogrin, b. (1); tajnik: Frank Marela, R. 3, b. 15; blagajnik: Josip Zorko, R. F. D. 3, b. 91-a; vsi v West Newton, Pa. — Seja vsako četrto nedeljo dopoldne.

Jutrana Zvezda, št. 41, Cleveland, Ohio. — Predsednik: Josip Marinčič, 3536 E. 80. St.; tajnik: Fran Kokotec, 8103 Marble avenue; blagajnik: Anton Ulepič, 8102 Marble ave. S. E.; vsi v Cleveland, Ohio. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani rojaka Tomazin-a.

Mladi Slovenec, št. 42, Oglesby, Ill. — Predsednik: Ivan Gorisek, b. 67; tajnik: Josip Stok, b. 19; blagajnik: Alojzij Novak, b. 121; vsi v Oglesby, Ill. — Seja vsako prvo nedeljo.

Sava, št. 43, Portage, Pa. — Predsednik: Martin Razpotnik; tajnik: Jurij Razpotnik; blagajnik: Mihael Božič; vsi v Portage, Pa. R. F. D. 1, box 5. — Seja vsako drugo nedeljo.

Triglav, št. 44, Tercio, Colo. — Predsednik: Ivan Štir, b. 137; tajnik: Frank Maroh, box 212; blagajnik: Ivan Fatur, b. 195; vsi Tercio, Colo. — Seja vsako drugo nedeljo.

Mirni Dom, št. 45, Johnstown, Pa. — Predsednik: Mat. Pečjak, 287 Cooperdale Ave.; tajnik: Gregor Hreščak, 407 Eighth Ave. oba v Johnstown, Pa.; blagajnik: Josip Debeve, R. F. D. 3, box 55, Johnstown, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani Sv. Cirila in Metoda.

Južni Premogar, št. 46, Alix, Ark. Predsednik: Math. Kokalj, Altus, Ark.; tajnik: Math. Starman, box 127, Alix, Ark.; blagajnik: Jurij Kokalj, box 77, R. F. D. 4, Altus, Ark. Seja vsako drugo nedeljo.

Slovenski Bratje, št. 47, Avella, Pa. Predsednik: Josip Kancius, b. 184; tajnik: Martin Obed, b. 167; blagajnik: Ivan Dolinar, b. 72; vsi v Avella, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo.

Slovenski Mladenci, št. 48, Aurora, Ill. — Predsednik: Frank Praprotnik, 21 Forest ave.; taj. Iv. K. Marsich, R. 5, b. 112; blagajnik: Josip Jakšič, 720 Sheridan St.; vsi v Aurora, Ill. — Seja vsakega 16tega v mesecu.

Clevelandski Slovenec, št. 49, Cleveland, Ohio. — Predsednik: Marija Polončič, 8100 Union Ave. S. E.; tajnica: Antonija Vitigov, 3619 E. 81. St. S. E.; blagajnik: Frančiška Juh, 3533 E. 82. St.; vsi v Cleveland, Ohio. — Seja vsako prvo nedeljo.

Proletarec, št. 50, Franklin, Kans. — Predsednik: Alojzij Korosec, b. 90; tajnik: Fran Vogel, b. 38; blagajnik: Alojzij Oblak, b. 90; vsi v Franklin, Kans. — Seja vsako tretjo nedeljo.

Delavec, št. 51, Cleveland, O. — Predsednik: Fran Mikš, 1423 E. 21. St.; tajnik: Primož Kogoj, 6006 St. Clair Ave.; blagajnik: Zalelet Ivan, 1110 E. 64 St., N. E.; vsi v Cleveland, O. — Seja vsako zadnjo nedeljo v mesecu za prihodnji mesec.

Ljubljanski Grad, št. 52, De Kalb, Ill. — Predsednik: Anton Oredkar, b. 302; tajnik: Frank Keržič, 1317 Market st.; blagajnik: Fran Kržič, 1317 Market St.; vsi v De Kalb, Ill. — Seja vsako drugo nedeljo.

Planinska Vojilica, št. 53, Pickens, W. Va. Predsednik: Andrej Francetič, box 46; tajnik: Frank Cepirio, b. 46; blagajnik: Fran Čeligoj, b. 46; vsi v Pickens, W. Va. — Seja vsako tretjo nedeljo ob 3 uri popoldne v prostorih sobrata Čeligoja.

Karol Učekar, št. 54, Rockwood, Pa. — Predsednik: Jernej Hočevar, b. 184; tajnik: Anton Hočevar, b. 184; blagajnik: Mihael Hočevar, b. 255; vsi v Rockwood, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

Vrh Planin, št. 55, Crab Tree, Pa. — Predsednik: Ivan Tome, b. 94; tajnik: Josip Rozman, box 167, blagajnik: Andrej Jereb, b. (1); vsi v Crab Tree, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani sobrata Ivan Tome.

Skala, št. 56, Allegheny, Pa. — Predsednik: Josip Muška, 1120 Spring-garden ave.; tajnik: Frank Budič, 833 Pike St.; oba v N. S. Pittsburgh, Pa.; blagajnik: —artin Kralj, 13 Ganstar St., Etina, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v K. S. D. v Pittsburgh, Pa.

Červen, št. 57, Carrollton, O. — Predsednik: Anton Vidmar, tajnik: Ciril Stibil, box 404; blagajnik: Josip Primož, vsi box 404, Carrollton, Ohio. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Martina Čermelj.

Budar, št. 58, Canmore, Alta, Canada. — Predsednik: Josip Štribar, b. 201; tajnik: Anton Polutnik, b. 175; blagajnik: Fran Kralj, b. 172; vsi v Canmore, Alta, Canada. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih sobrata Anton Polutnik ob 4. popoldne.

Slovenski Fantje, št. 59, Maynard, Ohio. — Predsednik: Anton Sko-brne, b. 156; tajnik: Leopold Bregar, b. 46; blagajnik: Matija Bregar, b. 46; vsi v Maynard, O. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani g. Jos. Hrabak-a.

Moonrunski Trpin, št. 60, Moon Run, Pa. — Predsednik: Jurij Pivk, b. 15; tajnik: Fran Močnik, b. 133, oba v Moon Run, Pa.; blagajnik: Josip Arh, R. F. D. 3, Carnegie, Pa. Seja vsako zadnjo nedeljo v mesecu ob 1. uri popoldan v dvorani av. Barbare.

Napredni Slovenci, št. 61, Gary, Ind. — Predsednik: Martin Skola, 925 Madison St.; tajnik: Fran Tomažič, b. 73; Tolleston St.; blagajnik: Josip Prosenik, 11th ave. Hardware Co.; vsi v Gary, Ind. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih sobrata Ivan Ivančič.

Žensko društvo "Sokol", št. 62, Cleveland, Ohio. — Predsednica: Žofka Birk, 6029 Glass Ave.; tajnica: A. M. Šladra, 1167 Norwood Rd.; blagajnica: Marija Požanič, 5323 Spencer ave.; ave v Cleveland, O. — Seja vsaki prvi tork v mesecu.

Adamci in Lunder, št. 63, Robbins, Pa. — Predsednik: Josip Gram, b. 24, Robbins, Pa.; tajnik: Jernej Ruppik, b. 15, Coultera, Pa.; blagajnik: Josip Seranik, b. 15, Robbins Station, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

Bratoljub, št. 64, Milwaukee, Wis. — Predsednik: Math. Sagadin, Bruns Lane No. 2, Milwaukee, Wis.; tajnik: Ivan Lenko, 483 Pack St.; blagajnik: Florjan Rakun, 360 Florida St.; vsi v Milwaukee, Wis. Seja (1).

Bratje trdno stojmo, št. 65, New Alexandria, Pa. — Predsednik: Josip Ribič; tajnik: Josip Žuraj, box 103; blagajnik: Fran Resnik, b. (1); vsi v New Alexandria, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo.

Vsi Slovani, št. 66, Wasson, Ill. — Predsednik: Josip Hvalica, b. 554, Muddy, Ill.; tajnik: Alojzij Grebenjak, b. (1); blagajnik: Valentin Marše, b. (1); vsi v Wasson, Ill. — Seja vsako drugo nedeljo ob 1. uri popol. v prostoru Louis Grebenjaka.

Narodna Sloga, št. 67, Seminole, Pa. — Predsednik: Ivan Jelovečan, R. F. D. 6, b. 160; tajnik: Frank Čampa, R. F. D. 6, b. 142; blagajnik: Nikolaj Zvončar, b. (1); vsi v New Bethlehem, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Ivan Čampe.

Združeni Balkani, št. 68, Clinton, Ind. — Predsednik: John Močnik, box 319; tajnik: Anton Primožič, R. R. 3, b. 5; blagajnik: Ant. Rošelj, box 1; vsi v Clinton, Ind. — Seja vsako drugo nedeljo ob 10 dopoldne v prostorih sobrata Iv. Močnika.

Balkan, št. 69, Pittsburgh, Pa. — Predsednik: Fran Gerlovič; tajnik: Fran Lah, 5330 Wickliffe St.; blagajnik: Alojzij Hlad, 5436 Harrison ave.; vsi v Pittsburgh, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

Zvesti bratje, št. 70, New Derry, Pa. — Predsednik: Jak. Skofič, b. 5; tajnik: Stefan Kopriva, b. 11; blagajnik: Ivan Prah, b. 41; vsi v New Derry, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Stefan Kopriva ob 9 uri dopoldne.

Delavec naprej, št. 71, Bessemer, Pa. — Predsednik: Ivan Sopetnik, b. 13; tajnik: Anton Katič, b. 86; blagajnik: Martin Mazi, b. 171; vsi v Bessemer, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih sobrata Martin Mazi-a.

Kosciusko, št. 72, Bankhead, Alta, Canada. — Predsednik: Anton Planka, b. (1); tajnik: Rudolf Dutka, b. 438; blagajnik: Valentin Dobla, b. (1); vsi v Bankhead, Alta, Canada. — Seja vsako (1).

Pod Triglavom, št. 73, Smithfield, Pa. — Predsednik: Josip Strle, b. 63, R. F. D. 7; tajnik: Ivan Eržen, R. F. D. 7, b. 149; blagajnik: Anton Bergine, R. F. D. 7, b. 166; vsi v Smithfield, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo.

Kranjski prijatelji, št. 74, Falls Creek, Pa. — Predsednik: Alojzij Slak, b. 61; tajnik: Jernej Gorjup, b. 142; blagajnik: Josip Uršič, b. 261; vsi v Falls Creek, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Josip Uršiča.

Naprej do Zmaga, št. 75, Fitz Henry, Pa. — Predsednik: Ivan Okoren; tajnik: Fran Indof, b. 113; blagajnik: Matevž Podbevšek, box 2; vsi v Fitz Henry, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo pri sobratu Anton Petan ob 9. uri zjutraj.

Slovenska Cvetilica, št. 76, Adamsburg, Pa. — Predsednik: Frank Kastelic, b. 96; tajnik: Martin Marinčič, b. 98; blagajnik: John Šenčur, b. 142. Vsi v Adamsburg, Pa. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

OPOMBA: Tajnike istih društev, katerih zapoznanje kako pomoto izdatke, tudi katerih društveno poročilo je pomembnejše, prosim, da mi nemudoma poročajo, da se ne dostotki v imeniku, kateri izide drugič, popravijo.

S sbratskim pozdravom
LOUIS BAVDEK,
gl. tajnik S. D. P. Z.

Conemaugh, Pa., 6. nov. 1913.
Iz urada glavnega tajnika S. D. P. Z.
Cenjenim članom in uradnikom društev v pošte.

Kakor že poročano v glasilu, da prihaja vedno veliko pritožb v glavni urad zaradi prikrajšane bolniške podpore, po navadi so take pritožbe vedno slične vsebine, češ zakaj se mi ne doli vse kar zahtevam in kar mi gre, za kaj sem pa pri temu društvu dobil, pri tej jednoti tudi, zakaj pa tukaj ne? Je že res mogoče, ampak zapomniti si je treba, da vsako društvo in vsaka organizacija ima svoja in drugačna pravila, kadar je v več društvih mora se tudi ravnati tako, kakor zahteva posamezno društvo oziroma iste organizacije pravila, ne zaostajajo, da bi se ravnal član kateri je na primer v štirih društvih, po naj ložjih in naj milejših postavah, potem pa zahteval od vseh organizacij jednako podporo. S. D. P. Z. plača svojim članom opravilne podpore v najkrajšem času, ako je pa kateremu članu prikrajšana podpora to gotovo ni brez vzroka. Vsa član naj si zapomni sledeče:

Vsa član naj sempatja pogleda v pravila, kajti ni dovolj, da se enkrat nekoliko površno pogleda in dene knjižico na stran, potem pa se niti ne

zmeni. Li ima organizacija sploh kaka pravila ali ne. Vsa kadar je članek bolan, naj bi bil toliko dober sam sebi, da bi ja takrat prečital točko, tičečo se bolezni. Ni dovolj, da se plačuje mesečnina, o drugem pa se niti sanja ne zdi vredno. Listina, katere naznani člana bolnega po imenu URADNO SPRICÉVALO vzorec št. 3, mora dospeti v glavni urad najkasneje 15 dni po času, ko se je član naznanil bolnim. Bolniku je vsako najmanjše delo strogo prepovedano, izjemaje le v času, če bi se imela pripetiti nesreča. Kadar pa je nesreča že odstopljena ali, da se je pripetila, potem pa zopet ni več veljavna točka, da bi smelo delati. Vzame se primera: ako hiša gori, bolnik pa je tako bolan, da lahko kaj malega dela, tedaj seveda se sme prizadetemu prisločiti na pomoč in rešiti kar je mogoče, ni pa dovoljeno potem kadar hiša pogori, na istem mestu bolniku delati.

Zgorajšnje sem orisal radi tega, ker žide več pritožb od članov zasačenih pri delu, po navadi se dokaže, da ni delaj, da bi preprečil nesrečo, pač pa z golj lahkomisljenosti, ne zmeniš se za pravila.

Se nekaj glede bolezni in to iz skušnje. Pri nakazovanju bolniške podpore se kaj rado nekoliko po milesti naredi, tako velikokrat se nakaže podpora članu ko zasluži društvo, da se ga suspendira, ker celo društvo pomaga iskati tisti zvezno blagajno, ker je vsako najmanjše delo strogo prepovedano se neme nič prikriti v korist katerega sobrata, kajti smo vsi jednaki in se moramo tudi vesti vsi pravilno, ako kak član ve okakom bolniku, da je med bolnimi vedel se proti pravilom, je dolžnost, da naznani na društveni seji celo zadevo. Seveda se taki člani boje naznaniti, ker se boje zameriti, to je sicer nekoliko povoda ker so nekateri člani, katere se naznani, da so pregrešili, ja ko surovi ter potem dogovarjajo, da se jim hoče pošteti podpora, ampak te ga se nesme upoštevati, kajti ako se ni bal zakriviti, potem nesme imeti žaljivih izrazov napram ovađitelju, ker član ko ovadi grešnika ni kriv, pač pa bolnik sam; drugič ima vsak član dolžnost varovati društvo in zvezo pred izkoriščevalci.

V dokaz, da se mnogo neopravičene podpore nakaže vedoma, pričajo cel k pišem od društev, ko se enkrat skupotem pa hajdi v boj; sedaj pa le vad povejmo, kaj se je vse dogajalo. Vsi isti pa ko poročajo potem, ko se enkrat neprijatelji med društvenimi člani, ad sami izkoriščevalci, ker niso naznanili pregreške o pravem času.

Tajniki so prošeni, da pri naznanilu bolnega člana naj ja vselej na uradno spricévali zapišejo li se je bolnik javil dopoldan ali popoldan; ni veljavno, da se zapiše na nakaznico, treba je priči na uradno spricévalo in tudi na nakaznico, ker tukaj se zopet dčm na milost bolnika proti pravilom. Na uradno spricévalo, katero ni spolnjeno, ako se je naznanil bolnik dopoldan ali popoldan, se šteje podpora s prihojnim dnem.

Člani, kateri se puste radi suspendirati, naj pazijo, da ne bodo trikrat v šestih mesecih suspendirani ker tretji se takega člana črta in ne more biti zopet član šest mesecev.

Ker je bilo meseca septembra in oktobra veliko bolnikov, da se je celo nekaj več izplačalo podpore kakor pa je došlo mesečnina, je glavni odbor sklenil dne 18. oktobra 1913, da se po- viša mesečnina za mesec december 1913 in za mesec januar 1914 po 25c. Mesečnina za mesec december in januar je po \$1.50.

Ista društva, katere imajo seje koncem meseca so prošena za mesec december, da pošljejo mesečnino par dni pred koncem meseca, da bode tem prej račun v javnosti.

Vsi isti tajniki, kateri se še niso odzvali za tekmo v mesecu decembru in januarju naj se priglasijo do 1. decembra, tekma velja od 1. decembra 1913 do 31. januarja 1914. Kateri tajnik bode dobil največ novih članov v dveh mesecih, dobi krasen dar v spomin.

Vsem društvom se je rasposlalo več pravil, kakor društvo šteje članom, iste pravila porazdelite med ne člane. Rojak, kateremu bode dali pravila prečitati, bode prihodnjo nedeljo naš sobrat.

S sbratskim pozdravom
Louis Bavdek,
gl. tajnik S. D. P. Z.

Conemaugh, Pa., 6. nov. 1913.
Iz urada glavnega tajnika S. D. P. Z.
Cenjenim članom in uradnikom društev v pošte.

Kakor že poročano v glasilu, da prihaja vedno veliko pritožb v glavni urad zaradi prikrajšane bolniške podpore, po navadi so take pritožbe vedno slične vsebine, češ zakaj se mi ne doli vse kar zahtevam in kar mi gre, za kaj sem pa pri temu društvu dobil, pri tej jednoti tudi, zakaj pa tukaj ne? Je že res mogoče, ampak zapomniti si je treba, da vsako društvo in vsaka organizacija ima svoja in drugačna pravila, kadar je v več društvih mora se tudi ravnati tako, kakor zahteva posamezno društvo oziroma iste organizacije pravila, ne zaostajajo, da bi se ravnal član kateri je na primer v štirih društvih, po naj ložjih in naj milejših postavah, potem pa zahteval od vseh organizacij jednako podporo. S. D. P. Z. plača svojim članom opravilne podpore v najkrajšem času, ako je pa kateremu članu prik

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj:

Jugoslovenska delavska društva v Chicago, Illinois.

Naročnina: Za Ameriko \$2.00 za celo leto, \$1.00 za pol leta. Za Evropo \$2.50 za celo leto, \$1.25 za pol leta.

Oglaš po dogovoru. Pri spremembi bivaliča je poleg novega naznaniti tudi stari naslov.

Chicago slovenske organizacije Jugosl. socialistične zveze v Ameriki.

Vse pritožbe glede nerednega pošiljanja lista in drugih nerednosti, je posiljati predsedniku društva.

Fr. Podlipcu, 5039 W. 25. St. Cicero, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published every Tuesday by

South Slavic Workers' Publishing Company Chicago, Illinois.

Subscription rates: United States and Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half year. Foreign countries \$2.50 a year, \$1.25 for half year.

Advertising rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

4006 W. 31. STREET, CHICAGO ILLINOIS.

Telephone: LAWDALE 9677

MEKSIKANSKA BROJGA.

Vse kaže, da bomo kmalu imeli vojno s Meksiko. Mogoče v par mesecih, mogoče v par tednih. Interesi kapitalizma — ameriškega in našnjega — zahtevajo vojno. In vojno išče tudi blazni Huerta, kateri si je z nožem in revolverjem priropal predsedniško čast v Meksiki.

Dogodki zadnjih mesecev dokazujejo, da je Wilsonova diplomacija bankrot, kar se Meksiko tiče. Počeno se je trudil predsednik Wilson, da bi vsaj na vidik edrnil ali zavlekel intervencijo. Refemo na videk, kajti v resnici je Wilson in njegov kabinet le vidni znak nevidne vlade kapitalizma. Ameriški kapitalisti, zlasti Standard Oil in Hearstovi sindikati, pa hočejo vojno in Wilson — čeprav ima kako samostojno mnenje — mora končno ubogati. Gre namreč zato, da bota čimla v Meksiki prvenstvo Rokefeller in Hearst ali Pearsonov sindikat v Londonu. Prvenstvo pa hočeta Rokefeller in Hearst za vsako ceno, zato pa poje zopet stara pesem — Monroe doktrina.

Wilson je nedavno izjavil, da Zedinjene države ne bodo nikdar ovirale niti ene pediti meksikanske zemlje. S tem je hotel reči, da čeprav pride do vojne, Zedinjene države bodo vršile le vlogo pacifikacije, to je pomirjenja in ko bo vzkral mir v Meksiki, odvrnila bo naša armada preko meje. Ali Wilson ima samo še tri leta svojega predsedovanja in kako more jamčiti za to bodočo? Pa recimo, da hoče Wilson le pacifikacijo, to je da hoče le preguati divjaka Huerta, storil bi to lahko brez vmešavanja naše armade. V Meksiki je že sedaj vojna; civilna vojna divja od dneva, ko je bil Madero brutalno umorjen. Skoraj vse severne države so v rebeljonu proti morilecu Huerti in sicer pod vodstvom generala Vertuziano Carranza, bivšega guvernerja v Sonori iz Maderave vlade. Po zanesljivih poročilih ima Carranza dobro izurjeno armado, ki šteje do 30.000 moč in imel bi lahko še več bojevnikov, ali manjka mu najpotrebnejšega: orožja in streliva. Iz Zedinjenih držav ne more Carranza dobiti ničesar, razen kar vtihotati, ker naša vlada prepušča izvoz vojnega materiala za rebele. Carranza si torej pomaga le s tem, kar v krvavih bojih vme Huertinim četam. Carranza je že večkrat apeliral na Washington, da mu naj dovoli orožje, na kar da bo z lahkoto porazil Huerta v kratkem času.

Wilson naj torej enostavno stori potrebne korake, da se prekliče dotični zakon, ki brani konstitucionalizem — kakor se imenujejo Carranzini rebeli — in import orožja in stvar bo končana. Revolucionarjem naj da puške in strelivo in ti naj potem obračunajo s Huerto ter ustanovijo ustavno vlado, za katero se potegujejo. Na ta način bo pacifikacija Meksike izvršena. brez da bi potekla čna kaplja ameriške krvi.

Primerjajmo slike Bryana in umrlega Barnuma. Podobna sta si kakor dvojčka.

PES IN SKEB.

Ako greste te dni po ulicah glavnega dela (downtown) Chicago, ali na Canal St. v bližini Union-kolodvora, kjer se vrstijo agenture za dobavo dela, naletite bote na gentlemana s psom, kateri bo — namreč pes — vzbudil vašo pozornost. Pes je majhne postave na kratkih nogah in odet je z rdečim koeem, na katerim je s velikimi črnimi črkami sledeči napis:

"Don't go to Calumet or Hancock, Mich. here all miners are on strike." Ko se pes obrne, zagledal boš na drugi strani zopet sledeče:

"Don't be a scab. Don't go to Colorado where all coal miners are on strike." V slovensčini se to glasi: "Ne hodi v Calumet ali Hancock, Mich., kjer so vsi rudarji na štrajku." In dalje: "Ne bodi skeb. Ne hodi v Colorado, kjer so vsi premogarji na štrajku." Raventega ima pes na glavi majhen, bel klobuček in v gobcu nosi pipo, katero zdajpazda zamenja s kosom papirja, na katerem so z debelimi črkami natisnjene sledeče besede:

"I am a dog — but not a scab!" Slovensko: Jaz sem pes, toda ne — skeb! —

Na prvi pogled lahko vsakdo spozna, da je pes dresiran, to je izvežban za take posle. Pes je v oskrbi M. J. Reileya od Western Federation of Miners in P. W. Quinna od United Mine Workers, ki sta ga najela nalašč zato, da po čikaških ulicah oznanja neštetim množicam ljudi, da je daleč na severozapadu in na zapadu veliki boj sirot proti bogatim, boj med delom in kapitalom, kar naj zlasti brezposelni delavci vzamejo na znanje, da ne gredo tamkaj skebat.

Pisce teh vrstic je videl omenjenega psa. Videl je tudi veliko množico mimoidočih, ki so obstali in radovedno opazovali mirno žival in čitali swareče besede na njem. V množici je bil gotovo tudi kak brezposlec, kateri se ni znal, da je štrajk v Michiganu in v Colorado. Pes ga je o tem poučil in Calumet & Hecla Co. ima danes enega skeba manj — če ne več. V gledališčih, cirkusih in v privatnih palačah milijonarjev in na stotine dresiranih psov in pudelnov vsake vrste, toda delavstvo in človeška družba nima nič od tega. Ti psi služijo le dobičku in zabavam lenih bogatašev. Ali pes, o katerem sedaj pišem, predstavlja povsem nekaj drugega. Pes, na ulicah Chicago, kateri z napisom na svojem životu sviri delavce pred skebarijo, pomeni še več kot samo to. Če bi bili ljudje in moške v delavskem razredu zvesti sami sebi in svojim razrednim bratom, potem ne bi bilo treba, da bi nima žival na štirih nogah apelirala na človeške dvonožce, da naj bodo zvesti principom organiziranega delavstva. Ker pa ni tako, ker imamo v delavskem razredu nestvarne, nevredne, da so zaviti v človeško kožo in da hodijo po dveh nogah, potem pa mora pes učiti ljudi, kaj je lojalnost in kaj je princip! Človek, delavec, kateri se poniža tako globoko, da v kritični uri boja izda svoje brate po razredu, kakor to delajo skebje ob času stavke, tak človek se poniža pod — psa! Če bi ga primerjali s psom, napravili bi sramoto pasjemu rodu.

ZAKAJ BI MORAL VSAK DELAVEC BITI SOCIALIST.

Vsak dober in pošten delavec rad dela. V današnji kapitalistični družbi je pa na tisoče dobrih delavcev brez dela, ker jim kapitalisti nedovolijo delati, ker bi ne bilo dobička če bi vsi delali. Zato bi moral vsak pošten delavec biti socialist, kajti socializem zahteva, da bi vsi ljudje delali po svojih zmognostih, da bi vsi ustvarjali bogastvo in vsi tudi posedovali ustvarjeno bogastvo.

Vsak delavec, kateri ljubi svojo ženo in otroke, bi moral biti socialist. Pod današnjim sistemom beraških plač in negotovnega dela je na stotisoče delavcev, ki ne morejo preživeti žene in otrok, vsledčesar so primorani poslati žene in napol odraščene otroke na mezdno delo, ki jih ubija telesno in duševno. Ako tega ne store, potem so prisiljeni gledati, kako žene in otroci trpe bodo in stradež. Socializem zahteva da

vsak koristen delavec dobi polno družabno vrednost tega, kar producira, na kar njegovi ženi ne bo treba delati tega, kar ni za njo in otroci se bodo vzgajali in izobraževali na stroške družbe dokler popolnoma ne odrastejo.

Vsak delavec, kateri želi, da ima svoj dom in rodbinski mir, bi moral biti socialist. Ogromna večina delavcev daudanes, ki imajo rodbine, se mora potikati od luknje do luknje in plačevati najemnino, ker ne zmoro toliko niti jim negotovost delavskih položajev ne dopušča, da bi si preskrbeli stalne domove. Socializem zahteva, da ima vsak delavec svoj stalni dom, kjerkoli se hoče naseliti.

Vsak delavec, ki ljubi rodbinsko srečo, bi moral biti socialist. Ogromna večina delavcev v današnji družbi mora živeti v samskem stanu, ker nizke plače in ponavljalna brezposelnost ne dovoljuje, da bi se delavci ženili in uživali rodbinsko srečo. To je krivo, da obstoji prostitucija in vse zločinske posledice iste. V socialistični družbi bo vsak delavec gospodar svojega dela vsledčesar mu bo dana prilika, da si lahko ustanovi svoj dom in uživa rodbinsko srečo.

Vsak delavec, ki stremi po izobrazbi in znanosti, bi moral biti socialist. Pod današnjim sistemom večnega boja in skrbi za kruh delavec nima časa niti veselja za izobrazbo. 10—12 ur mučnega dela vzame marsikomu, vso dobro voljo do knjig; o obiskovanju dobrih predavanj, večerini šol ali gledališč pa še govaria ni. V socialistični družbi, v kateri bodo vsi proizvajali le za porabo, bo zadostovalo tri do pet ur dela na dan, na kar bo ostalo dovolj časa za čitanje, pohajanje šol, predavanj, gledališč in za druga razvedrila.

Vsak delavec, kateri sovraži večne boje in konflikte med delom in kapitalom, bi moral biti socialist. Kajti socializem bo šele uničil današnje razrede človeške družbe in dal proizvajalcem, t. j. delavstvu vso politično in gospodarsko moč v roke. Pod socializmom bo delavec vsa vlada in ustvaril si bo položaj, kakoršen mu bo v najboljšo korist. Dokler bo pa obstal kapitalizem, bo tudi večni razredni boj; kajti zatirana večina — delavstvo — se bo vedno upirala tiranski manjšini — kapitalistom in kapitalističnim vladam.

Vsak delavec, ki ljubi pravico in resnico, bi moral biti socialist. V današnji kapitalistični družbi vlada krivično nasilje. Milione delavcev se mora pokoriti peščici oholih kapitalistov, ki s svojimi milijoni dolarjev kontrolirajo delo; — to je krivično. Milione delavcev si mora pritrgovati najpotrebnejše stvari vsled majhnih plač, a na drugi strani vidimo le ne bogatine, ki se vsegašiti valjajo na bogastvu; — to je krivično. Milione delavcev ustvarja vse bogastvo, a nimajo nič, med tem ko na drugi strani kapitalisti ne ustvarjajo ničesar, a imajo toliko, da ne vedo kaj bi počeli z bogastvom; — to je krivično. Milione delavcev je brez dela in radi tega brez kruha in brez strela, dasiravno imajo zdrave mišice in bi radi delali, toda kapitalisti jim ne dopustijo, ker drugače bi bil profit v nevarnosti. Ali ni to krivično? In te velikanske krivice ne more odpraviti nihče drugi kot delavci sami potom socializiranja človeške družbe. Vse politične stranke s svojimi stariimi programi in vse verske institucije s svojimi stariimi nazori ne morejo odpraviti te krivice. Ako morejo, zakaj niso tega že storieli? Edino socializem zamore odpraviti te krivice in sicer enostavno s tem, da delavci vržejo kapitaliste iz političnih in gospodarskih prestolov in prevzamejo ves kapital, to je industrije in svoje roke. To se bo zgodilo tedaj, kadar bo večina delavstva tako sklenila.

Zato je treba, da je vsak delavec socialist.

POLJEDELSKO VPRAŠANJE.

Novi carinski tarif je znova odprl razpravo o zemljiščem in farmerskem vprašanju. Ali bodo cene padle za živila, kar demokratje še danes ponovno trdijo? Socialistični listi so trdili, da se to ne bo zgodilo, in zadelo se je črno. O tem se lahko prepričamo

pri uvozu mesa, najpogovornejšega živeža za prehranitev ljudstva. Meso zdaj uvažajo iz Kanade, Avstralije in Argentine. Kljub temu se pa meso ni scenilo pri prodaji na drobno niti za en cent pri funtu. Tako se bo zgodilo tudi z drugimi živili. Mogoče se bo scenil živež takoj v začetku, ko se ga bo pričelo uvažati, a kmalu bodo zopet stare, visoke cene v veljavi. Trustoveci so se že leta in leta pripravljali za znižano carino. In dokler niso bili trustovci pripravljeni za znižano carino, se ni drznila nobena kapitalističnih strank resno zahtevati, da se naj zniža carino. Danes je vendar očitna tajnost, da v vsaki kapitalistični državi vlada izvrši, kar ukažejo velekapitalisti. In kar je pravilo drugod, je tudi pri nas. Trustovci so dobro vedeli, da bi v vsled neznosne draginje napočila doba, ko bo vse zahtevalo odpravo visoke carine, nadejajoč se, da to prinese olajšavo. Zato so se pripravili za to dobo tako izvrstno, da ni padla cena mesu in ne bo znižala tudi za druga živila. Monopolizirali so prodajo živil na debelo in si tako vseeno osigurali masten dobiček. Blagoslov novega carinskega tarifa, kar se tiče živil, bodo uživali le milijonarji, ki tržijo na debelo z živili. Ti trustovci bodo kupovali po ceni velike množine živeža in ga oddajali prodajalcem na drobno proti visokim cenam. Ljudstvo bo plačevalo odušne cene, kakor ob času, ko je bila visoka carina v veljavi, diference v carini po pojde v žep trgovskih trustovcev.

Ako znižana carina ni prinesla delavstvu obljubljenega olajšave, bo pa vseeno večalimanj zadela farmerje. Seveda jih ne bo zadela obšutno radi konkurence iz inozemstva, marveč imajo trgovski trustovci le priliko, da lahko groze farmerjem z inozemsko konkurenco. Rekli bodo farmerju: Prodaj za ceno, katero ti ponujamo, drugače naj pa tvoj pridelek segnje na polju, ker ga lahko naročimo ceneje v inozemstvu. Posledica tega pritiska s strani trgovskih trustovcev na kramarje bo skoraj gotovo, da se bo poostrišlo zemljiščeno in farmersko vprašanje.

To vprašanje pa ima v Ameriki povsem drugo lice kakor v Evropi. N. pr. v Avstriji kakor tudi v drugih istočnih evropskih državah je ljudstvo naseljeno gosto. Vsak košček zemlje, ki ima kolikaj rodovitnosti v sebi, je obdelan. Vlade se tam trudijo, da se obdelajo peščene poljane z umetnim namakanjem, barja pa z osuševanjem. Tako je talijanska vlada izdelala načrt, da se osuši močvirje v bližini Rima in podvrže kulturi. Na Kranjskem regulirajo Ljubljano, katere regulacija je v tesni zvezi z osušenjem ljubljanskega barja. V majhni meri se vrši to tudi v Ameriki, dasiravno je tukaj še mnogo zemljišč, ki so prilagodna za poljedelstvo. Po neki razpravi o poljedelstvu je v Zdr. Državah še 680 milijonov akrov neobdelane zemlje, ki je večinoma prav dobra za poljedelstvo. Ali kako naj dobimo naseljenike, da se bodo naselili na tej zemlji? To je gotovo zelo, ako ne — najvažnejše vprašanje. Pisatelj razprave pravi, da so preje priseljenci hoteli proti zapadu in srednjemu zapadu in se z majhnimi sredstvi, ki so jih prinesli s seboj, naselili kot poljedelci. Danes je drugače. Priseljenci prihajajo, se naselijo v industrijskih središčih, hranijo, kolikor morejo, pošiljajo denar domov ali se pa s pičlimi prihranki vračajo v domovino. Te prihranke cenijo letno na 300 milijonov dolarjev, od katerih jih gre precej v Evropo. Kaj naj se stori, da bi se priseljenci s svojimi prihranki poprijeli poljedelstva? To je kočljivo vprašanje.

Nekateri trdijo, da je temu deloma krivo, ker so prejšnja leta — 20 do 30 let nazaj — širili v Evropi literaturo v vseh jezikih o poljedelstvu v Ameriki in agitirali, da naj se priseljenci poprimejo poljedelstva. To je sedaj ponehalo. Nekateri evropske vlade bi sploh najraje ustavile izseljivnanje kmečkega ljudstva. Med temi državami je tudi Avstrija. Neki drugi vzrok se glasi, da farmerji premalo zaslužijo in se neizplača obdelavati zemlje. Tretji vzrok je nezaupanje priseljencev med sebi, ki se nečejo naseljevati skupno kakor v Evropi in bi kupovali

skupno vse stroje, ki so potrebni za obdelovanje zemlje.

Tu bi morala poseči vmes vlada. V zvezo bi morala stopiti z ljudmi, ki uživajo zaupanje pri svojem narodu. Pomagati bi morala ustanoviti zadruge za nakup poljedelskega ali vrtnarskega orodja in iti ljudem na roko, ako se hočejo naseliti poleg velikih mest kot vrtnarji, ali pa na ogromnih zemljiščih kot poljedelci. Skrbeti bi morala, da bi ljudje dobili posojilo proti majhnim obrestim in da ne padejo v roke oderuhom, ki kaj radi posodijo farmerjem denar.

Praznih neobdelanih zemljišč imamo dosti, pa tudi priseljencev. Mnogo delavcev je tudi stitih dela v industrijskih peklih. S sistematičnim delom bi se dala obljuditi neobdelana zemljišča in pridelalo bi se dosti živeža. Vlada res lahko marsikaj stori za povzdigo poljedelstva. Ali teh dobrot bo deležna vedno le majhna peščica ljudi in še zate bodo dobrote imele le kratko vrednost, dokler je v veljavi današnji proizvodni sistem, ki izkorišča delavca kakor izžema poljedelca in vrtnarja, sploh vsakega, ki opravlja koristno delo za človeško družbo.

Dokler obstoje trgovski trusti, dokler je farmer vsled svojih dolgov primoran prodati svoj pridelek še na njivi za nizko ceno, ne izdajo prav nič slične reforme v prid poljedelstvu. Ako ni šlo posestvo na boben, dokler je gospodaril oče, pojde, ko prevzame gospodarstvo sin. To je glavni vzrok, zakaj novi priseljenci ne gredo na farme. Bridke izkušnje so imeli v stari domovini in doživeli so razočaranja. Tem se hočejo izogniti v novi domovini in zato jih prav nič ne vleče na farme. Tudi v Ameriki se število zemljiščnih posestnikov krči, število najemnikov pa raste. Števeni urad je doglal, da je bilo v državi Texas leta 1880 le 37 odstotkov na jemnikov, leta 1892 že 42, leta 1900 pa 50 in leta 1910 pa že 56,6 odstotkov najemnikov. Najemniško obdelovanje zemlje je pa roparsko obdelovanje. Vsak najemnik gleda nato, da izsesa zemljo, kolikor more, dokler jo ima v najemu. Ko je izsesal iz nje vse rodilne snovi, pa vzame zemljo drugod v najem.

Zemljiščeno ali poljedelsko vprašanje je najtežji problem v današnji družbi. Lyod-Georg, angleški minister, si beli svojo glavo, kako bi rešil to vprašanje in izdelal je mnogo načrtov. Ali rešil ga ne bo, dokler ne postane zemlja splošna ljudska last. To se pa ne bo zgodilo, dokler imajo v rokah državno krmilo kapitalisti, ki so zakleti sovražniki splošne ljudske lastine.

V poljedelstvu, kakor smo omenili na drugem mestu, lahko reforme mnogo koristijo le za kratko dobo. Trajne vrednosti pa reforme nimajo! Poljedelsko vprašanje bo rešeno popolnoma, ko pade kapitalizem, kakor bo s tem padcem rešeno tudi delavsko vprašanje.

BELEŽKE.

Te dni se dosti piše in tiska o "obrednih umorih". Na Balkanu se je lani in letos izvršilo na tisoče in tisoče obrednih umorov, toda preotiral ni nihče razen — socialistov.

Ko je pred enim letom propadel "The Cehago Daily World", smo v našem listu povedali, zakaj je propadel. Da bi pa ravno Janezu na ljubo tisto stvar še enkrat ponavljali, ne zdi se nam potrebno.

Sedaj, ko prihaja zima, bo cena ledu znižana, tako da ga lahko revež kupi. Kaj pa glede premoga?

Ali še niste opazili, da sedaj je vse ceneje, odkar je sprejet novi carinski tarif?

Nekdo nas je vprašal, zakaj ne gre calumetski Klopčič aktualno skebat v jamo, ker je že tako naklonjen baronom bakra. Klopčič je rojen trotej in v jamo ne pojde, razen če misli na samomor. Ali počakajte! Ker je že Calumet & Hecla skebom tako dobra "matič", mogoče jim otvori nov bordel in tam bi bil Luka dober za formana.

Čujemo, da je skebski "Glasnik" na smrtni postelji. Če je to res, potem bo skeb-urednik lahko šel za puškarija carju Me Naghtonu. Namesto revolverja dobil bo galon šnopsa in kogar bo hotel aretirati, bo kar padel nanj in dotičnik se ne bo več ganil!

Kranjski Janez je skrajno smešen. Od nas zahteva, da mu odgovorimo to in ono. Mi smo Janeza štirikrat po vrsti vprašali, kaj misli o katoliški skebariji v Calumetu, toda danes ni še nič odgovoril. Janez bi rad igral slepe miši, toda mi smo že odrasli za take otročarije.

Satira pod zaglavjem "Krajevci, Janez in orgle", ki je bila v predzadnji številki "Proletarca", je silno pogrela Janeza. Tako je bil zmešan, ko je čital, da je v zmešanosti nazadnje hlastno prečital tudi Trinerjev oglaš spodaj pod satiro misleč, da je oglaš nadaljevanje satire. Tako se godi človeku, čegar možgani so v "paci". Ubogi Janez Kranjski! Smiliš se nam!

Janez, povej nam za božjo voljo, zakaj je pa propadel katoliški "The Common Cause" v New Yorku, kateri je bil ustanovljen nalašč zato, da pobija socializem? Pred enim mesecem je žalostno izdihnil, toda socializem pa je še živi in raste. Ali ni bil "The Common Cause" podoben bedaku, ki se postavi pred drveči vlak? "Cause" počiva na časnikiškem pokopališču in če bi Janez ne bil gluhi, bi lahko slišal iz groba: Danes meni, jutri tebi...

Časopisje poroča, da je v preteklem letu bankrotiralo deset tisoč cerkva radi pomanjkanja vere v Ameriki. Kaj če bi jih razdril socializem?

Janez blebeče, da na Dunaju podpirajo socialiste židovski kapitalisti. To se glasi ravno tako, kakor da bi kapitalisti v Copper County podpirali Western Federation of Miners, ali kakor da bi Kranjski Janez bil član socialistične stranke. Dokler pa to dvoje ni mogoče, tako dolgo ostane Janezova trditev o prijateljstvu socialistov s kapitalisti čisto navadna katoliška laž! Capito, Janez!

Pa recimo, da kak kapitalist res podpira socialistično borbo, ali bi bil tak kapitalist manj vreden kakor je Carnegie, kateri kot brezverec ali krivoverec podpira katoliške cerkve? Socialisti nismo še nikdar beračili pri kapitalistih za kako podporo, niti je ne maramo beračiti četudi bi videli, da jo dobimo. Kranjski Janez pa berači pri kapitalistih, ki so krivoverci iz njegovega stališča. Beračil je pri Carnegiju za orgle in Carnegie ni katoličan. To je dokaz, da Janezov Bog je dolar in bog-dolar mu je dobro došel, pa naj ga da katoličan, žid ali brezverec. Tudi od socialistov se ga ne bi branil, če bi mu ga dali, zato pa vedno jamra, kaliko denarja potrosijo socialisti "po nepotrebnem" za svojo propagando. Ali te imamo, Janez?

Janez je že parkrat kvasil o "milijonih", ki jih je po njegovem mnenju zapustil pokojni sodrug August Bebel v Nemčiji. Lagal je tako dolgo, da je nazadnje svojo lastno laž zadavil! V 83. števi. svoje cunje piše doslovno:

"Vse premoženje poročnika K. je znašalo nad 800.000 mark, od česar je dobil Bebel 400.000 mark. Od tega je plačal Bebel svojim sestram 132.000 mark, socialdemokratski stranki je dal 45.000 mark, tako da je od cele vsote 400.000 mark ostalo Beblu samo 182.000 mark, torej niti polovica."

Tako torej! Najprvo je Janez lagal, da si je Bebel v svojem življenju pridobil milion mark po krivici! Sedaj pa priznaje, da je Bebel podedoval 400.000 mark in ob času svoje smrti je zapustil ne milion, temveč 180.000 mark. Kako se to strinja, Janez? Ali ni si sam priznal, da si lažnik prve vrste? Sumljivo pa je obenem, da se katoliški popje tako zanimajo za Beblovo zapuščino. Ali so morali priškovati, da bo Bebel zapustil kaj za afriške misijone?

Mich. štrajk.

Nadaljevanje s prve strani 3. kolone.

mesece na štrajku. "O yes," — pravi Luka — "ti si v uniji in marčaš okrog, ti si v Junkotovi partiji. Če ni denarja, ne bo krsta." Poznam Škufca kot vnetega katoličana in vem, da ni bilo teško Luke izprešati zadnji cent iz njegovega žepa. Po mnenju Luke spada vsako v Junkotovo "partijo", kdor nima denarja za njegovo nikdar polno vrečo. Junko je zaveden delavec in svobodomelec; njega ne more Luka oskubiti in oddati jezca. In takih kot je Junko je še več in vedno več. Klopčičeva partija je na vsak dan manjša. Ljudstvo se vznepa in vidi, da pomop ni za duše, temveč samo za dolarčke. Kdor nima dolarčka, ne more si kupiti tike za v nebesa. Unijski delavci, ali bote še v nadalje držali gada na svojih prsih, ki je desna roka naših zatiralcev, kapitalistov? Če ste katoličani, saj lahko ostanete in svoje verske dolžnosti lahko opravite doma, ne da bi vam bilo treba iti k Luku, ki je nasprotnik našega boja in vaših pravih zahtev. Ti Junko pa bodi pohopen, ko pravi Luka, da je petnajst tisoč članov organizacije tvoja "partija". Take partije Klopčič še nikdar ni imel niti je ne bo. Za seboj ima nekaj šlev, backov, skebov in enega ekskapitana v kijklji; vsi skupaj se ne zavedajo niti toliko, da žive. Mi vsi vemo, da slovenske skebarije je kriv Luka. Slovenski skebje bi skočili tudi v vodo, ako bi jim on ukazal. On drži ljudstvo v temi in na njihove stroške ima na tem svetu nebesa, kajti toliko je pameten, da v druga nebesa ne veruje. Torej nadskebje so Luka, Hudoba, "Crackers", Rumeni in exkapitan. Čuvajte se jih in dobro pazite na nje.

Rojak iz Potoka.

Dodgeville, Mich., 6. nov. — Brat urednik! Mogoče ste že mislili, da šel med skebe, ko se nisem oglašil tako dolgo. Toda z mano je bilo drugače. Celih 20 dni sem bil z osmimi brati Hrvati v Houghtonu v šerif Crusevem "hotelu". Sedaj nas je izpuštil sedem, dva pa ima še na "boardu". Taka je pravica tukaj, kjer gospodarijo kapitalisti. Ampak peče jih pa le, ko nas spet vidijo korakati s štrajkarji in v večjem številu kakor poprej. Beroni bakra nam pravijo, da naj gremo delat, da bomo imeli osemurno delo s 1. jan., a unije da si ne bomo izvojevali. Ali mi čemo vstrajati do zadnjega. Ni res, kar piše Klopčičev skebski "Glasnik", da se delavci vračajo na delo. To vesta samo urednik in pop Luka. Zakaj ne gresta ta dva dejanski skebat v jamo, da bi saj nekaj "dobrega" naredila za kompanijo? "Nar. Vestnik" tudi piše, da nismo v polnem številu glasovali za stavko. Povem vam, da smo mi hoteli zastaviti že v mesecu maju in glasovali smo soglasno za štrajk.

Družbe so mande komaj čakaile da pride zima, da nas bodo tembolj pritiskali k tlom. Ali za enkrat so se kapitalisti zmotili. Mi bomo štrajkali naprej, pa bila zima ali poletje.

Vj pri "Glasniku", zakaj mi pošiljate list četrti leto zastoj? Jaz ne maram vašega skebskega lista niti zastoj! Noben zavedni delavec ne mara za skebski "Glasnik".

Valentin Krall, štrajkar.

Calumet, Mich., 3. nov. — Dragi mi delavski list "Proletarec"! Navesti hočem par vrstice o našem boju in položaju. Stavkarji se zmiraj dobro držimo v uniji in tudi moramo se, ako hočemo doseči zmago. Upamo, da naša zmaga ni več daleč. Importirani skebje, s katerimi se kompaniji toliko ponašajo na videz — a na tihem, vem, da jih preklinjajo vsi od kralja Jima do najmanjšega bosička — niso kos nobenemu delu. Vsak dan jih gre več ven iz rudnikov kakor jih pa noter pride. Če bi torej imeli opraviti samo z importiranimi skebi, bil bi lahek boj, še piketirati nam ne bi bilo treba. Edino naši domači garjevi nam ovirajo boj. Zato je potrebno, da zopet sezna-

nimo javnost potom našega delavskega lista z nekaterimi našimi propalci, ki opravljajo službo Judeža Iškarijota.

Najprvo omenim skebskega "boardingbossa" Johna Mukavea v Yellow Jacketu, kateri ima pri sebi sedem grintavcev. Prvi je Jos. Gregorič. Svoječasno je pobiral smetje in pepel za kompanijo, a dekletom je lagal, da je "inženir" na železnici. Drugi skeb Peter Majerle (Pike) je tudi varal dekleta nekoč, da je "bukkipr", med tem ko je delal v jami; danes pa vsako ve, da dela kot skeb v jami, v katero hodi s "kuferčkom". Peter Mihelič (Janezov iz Sudevac) je bil zvezdar prvi dan štrajka. Ker se je pa bal, da ne bi kaj padlo po njegovi "musovi" buči, je odkuril v San Francisco. Sedaj se je pa povrnil kot importirani skeb. V Californiji si ni mogel kruha služiti, temveč prišel je nazaj trgati ga iz ust nam in našim otrokom. Marko Boce in Mike Rupe, velika posestnika v Starem trgu pri Poljanah, sta tudi pobihala v Minnesoto v začetku štrajka, a sedaj sta pa zopet tukaj, ker tudi njima je menda najbolj sladek tisti kruh, ki ga ukradeta drugim ljudem iz ust namreč s skebarijo. Čudoviti skeb je Mike Stauduhar, kateri se je tudi povrnil iz Minnesote. Pred nekaj leti je prosil dela pri Calumet & Hecla družbi, toda rekli so mu, da je štiri leta prestar za delo v jami. Zdaj je pa dovolj mlad, ko je treba igrati Iškarijotovo vlogo. Temu skebu pravijo radi lepšega Mikulica. Skebski "forman" mora biti vsekaror: enitna šarža! To zna najboljši Jakob Benčič. Tudi ta garjevec jo je pobrisal kakor zajka iz detelje v Minnesoto, ko so zavedni delavci napovedali boj baronom bakra. Toda zajčje srce mu ni dalo miru, dokler se ni povrnil v Calumet in šel je v skebarijo pod pogojem, da mu njegov "bording boss" preskrbi službo skebskega "formana".

Mike Majerle (Rogin) iz Dola pri Poljanah, sedaj na Tamaracku, je odmahal v Colorado, ko je pričela stavka. Tam je hotel igrati vlogo salunerja, toda unijski delavci v Colorado so mu dali breco in preostalo mu ni drugo, kakor da je prišel nazaj skebat. To so naši kranjski Judeži in petolizci za danes. Čitatelji "Proletarca" naj si dobro zapomnijo njih imena. Pozdravljamo zavedne delavce širom Amerike. Član W. F. of M.

Stranka

Tajniki krajevnih klubov pozor!

Eni tajniki poprašujejo, zakaj gl. tajnik zveze ne pošlje rmenih — izvanrednih mark. V zapisniku zadnje odbore se je bilo že pojasnjeno, da se z mesecem novembrom preneha z izdajo dotičnih mark, ker jemljejo prostor v članskih knjižnicah. Mesečni prispevki so nespremenjeni. V prihodnje so vsi prispevki všteti v belih — rednih markah. — Uvažujte to, da ne bo neotrebne reklamacij.

Tajništvo J. S. Z.

SOCIALISTIČNO GIBANJE.

— Vseh socialističnih časopisov v Ameriki je sedaj 350. Pred desetimi leti jih je bilo 40.

— Socialisti v Nemčiji so na svojem zadnjem zboru v Jeni odklonili resolucijo za priznanje generalnega štrajka.

— Delegat episkopalne cerkve so na svoji konvenciji v New Yorku sprejeli resolucijo, s katero priporočajo svojim vernikom proučevanje socializma.

— Po prvih poročilih o ožjih volitvah v Italiji, ki so se vršile 2. nov., je bilo izvoljenih 25. socialistov v parlament.

— Socialistična internacionala je štela v prvi polovici tega leta 2.919.634 dobrih članov. Vseh socialističnih volilcev na svetu se računa v tem času na 10.627.125.

— Socialistična stranka v Zedinjenih državah je zopet na potu napredka. V juniju je bilo 80.960, v juliju 89.114, v septembru pa nad 90.000 dobrih članov.

— Socialisti v Quincy, Mass., imajo kooperativno prodajalno. Vspeh je bil tako lep, da so sedaj

ustanovili tri podružnice v bližnjih mestih.

— Prigodom socialistične parade v Bostonu so pred kratkim arretirali zastavonošo na čelu parade, ki je nosil rdečo zastavo. Ko je bil zastavonoša s praporjem vred prigan pred sodnika, dogladno se je, da je bil dotični rdeči prapor stoletna starina, katerega so nosili revolucionarji v prvi revoluciji za časa Washingtona. Zastavonoša je bil oproščen.

Huntington, Ark.

Jugoslovanski socialistični klub št. 107 pozivlje vse člane, da se vdeležijo v kar največjem številu prihodnje klubove seje, ki se bo obdržala v dvorani Slov. društvenega doma, v Huntington. Seje, kakor je članom znano, se vrše vsako tretjo nedeljo v mesecu.

Na prihodnji seji bo več važnih točk na dnevnem redu, kakor tudi volitve tajnika za bodoče leto in nadzornikov. Ob enem naj vsak pripelje na sejo svojega znanca ali prijatelja, da postane član kluba in vstopi v aktivne vrste bojujočega se proletariata.

S socialističnim pozdravom, J. Jarnovich, zač. tajnik.

Tiskovni fond za dnevniki.

Zadnji izkaz v številu 321.....	\$271.64
John Zakovšek, Waukegan, Ill., nabral med sodr.	1.50
Geo. Brimsek, Chisholm, Minn.	.25
J. Kralj, Garrett, Pa., nabral med tam. sodrugi	2.50
Fany Friškovec, Nokomis, Ill., nabrala med sodr.	9.45
Skupaj do danes 11. nov.	\$286.14

Agit. fond za pošiljanje Proletarca med Michiganske štrajkarje.

F. Indof, Fitz Henry, Pa.	\$ 2.10
M. Keber, Chicago, Ill.	1.00
Skupaj	\$ 3.00
Primanjkljaj dne 4. novembra 1913	\$24.94
700 iztisov števil 322.	7.00
Skupno	\$31.94
Današnje pokritje	3.00
Primanjkljaj dne 11. novembra 1913	\$ 28.94

Fond za Michiganske štrajkarje.

Zadnji izkaz v številu 321.....	\$180.16
John Goršek ad 31, W. Mineral, Kans., od skup. klubov v Kansau	15.25
Katy Lozej, Georgetown, Wash., nabrala med sodrugi in somišljeniki	2.35
Geo. Petkovšek ad 89, Lorain, Ohio, nabralo med tamkajšnjimi sodrugi in somišljeniki	10.40
Društ. Edinost št. 7, S. D. P. Z., Claridge, Pa.	10.00
Skupaj do danes 11. nov. 1913.	\$218.16

Listaica.

J. K. Chisholm. — Vaš dopis že ni več samo odgovor, ampak izpizivanje za nadaljno prekrpanje. Dopisnik v št. 319 je poslal bolj splošno poročilo in ni nikjer omenjal vašega imena. Čemu torej zagovarjate? Pošljite kaj stvarnega. Pozdravi!

L. Z. Dunlo, Pa. Dotični kontroverzi se j od strani Proletarca posvetilo dovolj prostora. Povedali smo že zadnjič, da ne priobimo glede tega ničesar več. Prekrpanje po listih, nam ne prinese nobenih vspehov; zlasti ne prekrpanja, ki nimajo nobene načelne podlage, ampak so zgolj osebnega značaja. — Prekrpanja pod plačanim "Poslanim", pa Proletarec" še bolj obsoja! — Pozdravi!

Dobili smo od več strani prošnje, naj v privatnih pismih tolmačimo odredbe in upravljanja, ki jih je treba znati kandidatom za dobavo državljanstva. Ker ni časa za privatno dopisovanje in da se vsestrže obnemem vsem, ki se zanimajo za državljanstvo, bomo v enih bodočih številkah prinesli več tozadevnih raztolmačenj.

— F. J. Milwaukee, Wis.: Naslov lista je: Ženski list, Frančiškanske ulice, Ljubljana, Kranjska, Austria. Za celo leto stane 60 c. — Pozdravi!

— Sodruhu Antonu Schlingerju, ki je zastopal v avstrijskem državnem zboru nižjeavstrijski mestni volilni okraj Krems, Klosterneuburg, Korneuburg in Stokerau, so odkrili na pokopališču v Groszjedlersdorfu nagrobni spomenik. Državni poslanec sodr. Seitz se je ob tej priliki s toplimi besedami spominjal dela sodruga Schlingerja. Spomenik je izvršil kipar Bauer in kaže žalostnega delavca, ki venča žalosten Schlingerjevo sliko. Po kančani slavnosti je več tisoč delavcev defiliralo mimo spomenika.

Razno.

Deseturni delovnik v Švici

Švicarski narodni svet razpravlja sedaj o reformi tovarniškega zakona. Obravnavali so že določbe o delovnem času. S 107 proti 24 glasovi so sklenili, da ne sme trajati delovni čas posameznega delavca več kakor 10 ur, ob sobotah ne več kakor devet ur in pri menjavi šiftoev le osem ur. Delovni čas morajo po tovarnah urediti tako, da bo znašal z vsemi odmori 11 ur. Ako znaša delovni čas ob sobotah le šest in pol ur in neha ob eni popoldne, tedaj sme trajati druge dni v tednu deset in pol ur.

Kaj smatrajo avstrijski sodniki za izsiljevanje.

Pred kratkim je bila pred dunajskim okrajnim sodiščem razprava proti dvema stavbinskima delavcema, ki je zopet prav jasno pokazala, da so pred avstrijskimi sodišči tudi delavci toliko vredni, kakor recimo podjetniki. Ta dva stavbinska delavca sta se trudila, da bi pripravila podjetnika do izpolnitve tega, kar je v delovni pogodbi, namreč, da velja deveturni delovni čas tudi za neorganizirane. Oba sta se pa seveda tudi marljivo zavzemala za to, da bi spravila neorganizirane tovariše v organizacijo. To je bilo pa po mnenju sodnikov izsiljevanje in obsojena sta bila eden na šesttedensko, drugi na šestmesečno ječo! Ker nista pustila, da bi kršil podjetnik pogodbo in ker sta agitirala za svojo organizacijo, zato morata v ječo.

Kako dobivajo krščanski socialci glasove.

Pri volitvah v drugem dunajskem okraju za Schuhmeierjev mandat so krščanski socialisti — seveda s pomočjo dunajskega magistrata — uprili 837 legitimacij, ki se niso mogle dostaviti volilecem, ker so odpotovali ali pa jih iz drugih razlogov ni bilo mogoče najti, v svoje roke in so z njimi volili. Dunajska "Arbeiter Zeitung" navaja imena lastnike vseh teh 837 legitimacij, s katerimi so krščanski socialci glasovali. Da so bile te legitimacije nedostavljene, je dokazano, da se je z njimi volilo, je razvidno iz volilnih zapisnikov. Take šege pa niso le na Dunaju doma. Klerikalci so povsod zelo verni učenci svojih dunajskih bratcev. Poznani so po celem svetu kot največji volilni sleparji.

Splošne konference avstrijskih škofov so se pričele 21. oktobra na Dunaju.

Upamo, da je izdelal ljubljanski prežvišeni obširno poročilo o svoji škofiji, ki je gotovo zbudilo splošno pozornost, če je odgovarjalno resnici. Zakaj dvomimo, da bi imeli še kje na Avstrijskem škofa, ki bi imel take kupčijske talente kakor ljubljanski presvitli. Podrejeno duhovništvo seveda ni preveč veselo teh talentov svojega vrhovnega poglavarja, ki bi tudi lahko rekel s pokojnim kardinalom Fischerjem, ko so mu očitali v Vatikanu, da je slabo podelil svoje oves: "Zato sem jih pa dobro strigel." Javna tajnost je, da zahteva škof od kranjskih duhovnikov, da vplivajo na sestavo testamentov. V čigav prid, to ugane lahko vsakdo. Oddaja župnij je škofu zlat vir dohodkov. Kdor od gospodov več stotakov odrine v škofovo malho, ta dobi boljše mesto. Marsikateri kranjskih duhovnikov se je moral že zadolžiti, da je utolažil škofov pohlep po denarju. Sicer je pa znano, da se po župniških bolj boje škofovih obiskov, kakor če bi izvedeli, da pride sam antikrist v faro. Zakaj praznih žepov se škof nerad vrača s svojih "vizitacij". Zelo zabavno je bilo tudi, če je ljubljanski vladika poročal na škofovski konferenci o svojem romanju v Monte Carlo. Lehko si mislimo, kakšne peklenške muke je trpel ljubljanski mračnjak v igralnici, če se spominimo na njegova različna pistriska pisma, kjer je razlagal pravo krščansko življenje. Kako se je počutil med demimondkami, med hohštaperlji, med samomorilnimi kandidati! To so bile Tantalove muke za svetega moža. Ali mamljivi zvok zlata mu je olajševal trpke občutke v dušo in spomin na prazno blagajno mu je dajal pogum, da je vztrajal v tej Sodomi. Zelo pa-

netno je bilo od ljubljanskega kofa, ako se je na konferenci pomnil vodiške johanice in s primerno pobožnostjo razgrnil pred sobrati relikvije — obe srajci in rjuho, namočene v tečeji krvi.

Katoliški škof Muldoon v Iržavi Illinois je izjavil na nekem kongresu, da pride 50 odstotkov priseljencev v Ameriko pod vplivom katoliške cerkve, in da mora katoliška cerkev vzeti te priseljence pod svoje okrilje.

Mi nimamo nič proti želji tega pobožnega gospoda, ker ima vsak človek pravico povedati svoje želje. Ali pobožni gospod ne sme zemeriti nam, ako bomo tem priseljencem odpirali oči, da katoliška cerkev ravnotako podpira v Ameriki kapitaliste kakor to vrši v Evropi. Le taktika je drugačna. N. pr. v Evropi grmita papež in cerkev proti prostozidarjem, ker je cerkev izgubila ves vpliv na Francoskem. V volilni borbi pa do danes še ni nastopila katoliška cerkev proti izvolitvi nobenega predsednika, dasiravno je bil še vsaki prostozidar. Mogoče se čuti še prešibko, da bi vrgla krinko raz sebe?

Nova doba za delavsko gibanje je nopočila v Novi Zelandiji s kongresom, ki so ga obdržale delavske organizacije v Wellingtonu.

Na kongresu je bilo 380 delegatov, ki so zastopali 60 tisoč organiziranih delavcev. Do sedaj so bili delavci v tej procvetojoči koloniji organizirani v Združenih delavski stranki (United Labor Party), ki je temeljila le na buržoaznem radikalizmu in strokovnem gibanju. Pred kratkem se je ustanovila še socialistična stranka. Konec temu drobljenju organiziranih delavskih sil je napravil zadnji kongres, ki se je z ogromno večino izrekel za enotno socialistično gibanje in organizacijo. Kongres je zaključil, da se organizacija deli v dva dela: strokovno in politično, ki prizna razredni boj. Strokovna se bo imenovala "Združena delavska zveza" (United Federation of Labor), politična pa socialdemokratska stranka. Obe organizaciji pripoznata načelo mednarodnega socializma. Kongres je zavrgel razsodišča v slučajih štrajka, ki so izrodek buržoazne socialne politike, in priznal štrajk kot orodje delavstva v doseg boljših življenjskih razmer, katerega se lahko v potrebi izrabi kot splošen štrajk za vso deželo. Splošno se sodi, da bodo zaključki tega kongresa za delavstvo v Novi Zelandiji, prinesli nepričakovane uspehe.

Še ni dolgo, ko je Janez v svojem jolietsem časnikarskem izvršku sam sebi dajal korajžo, da socializem propada, da se delavci s studom obračajo od njega.

Janez pri takem jamranju išče dokaze vedno v Evropi, najraje bi šel pa ponje na Mars ali kateri drugi planet, ker bibilo Janezu težko dokazati, da je največji lažnjivec na svetu, dasiravno je "maziljenec" Gospodov.

Kako socializem propada v Evropi, posebno pa na Angleškem, dokazuje dejstvo, da so angleški delavci pred kratkem obhajali obletnico svojega socialističnega dnevnika, katerega so ustanovili s svojimi žulji in sragami.

Pred kratkem se je vršilo tudi splošno glasovanje pri strokovnih organizacijah, pri katerem so imeli člani odločiti ako se strinjajo s politično akcijo in samostojno delavsko politiko. Vsi nazadnjaki so stavili vse svoje upe v to glasovanje. Med njimi je bil tudi Janez, ki je gotovo daroval najmanj tri vs. maše, da bi Bog razsvetlil pamet delavcem tako, da bi glasovali proti samostojni delavski politiki. Bog je prošnjo Janeza uslišal, poslal je sv. Duha nad delavce in kot en mož so glasovali za samostojno delavsko politiko. 700 rudarska zveza, ki šteje nad 700.000 članov, v kateri je precej razširjen sindikalizem, je s pretežno večino glasovala za samostojno delavsko politiko. Ni čuda, ako sedaj Janeza in Drobničarja ščiplje po trebuhu in da imata tak "kacenjamer", da skušata v lažeh prekiniti lažnjivega Kljukeca.

Na Dunaju je umrl sodrug Höger, dobro poznan tudi starejšim slovenskim sodrugom.

Sodrug

Höger je bil socialist, ko se je v Avstriji smatralo socialiste za nevarne hudodelce, pred katerimi je država najbolj varna, ako jih ima v ječi pod ključem. Pokopali so ga v nedeljo 19. oktobra. Pogreb je bil tako preprost, kakor je bil pokojni sodrug Höger v vsem svojem življenju in kakor je bil določil tudi v svoji oporoki. Truplo so bili položili v navadno leseno krsto, ki je bila pregrnjena z rdečim suknom. Člani nižjeavstrijskega deželnega zastopstva, tiskarske organizacije, v kateri je deloval sodrug Höger štiri-deset let, in strokovne komisije so se polnoštevilno udeležili pogreba. Socialno demokratični poslanci, ki so na Dunaju, so vsi spremili zvestega bojovnika na zadnji poti. Okolo 4. popoldne se je začel pomikati izpred na pokopališče. Na stotine dunajskega delavstva se je udeležilo pogreba. Kranjsko tiskarsko organizacijo je zastopal sodrug Tutta iz Ljubljane. Peveci so zapeli pred hišo pretresljivi zbor škotskih bardov in ob odprtem grobu še "Počivaj, trudni popotnik". V imenu tiskarske organizacije se je poslovil od pokojnika državni poslanec sodrug Schlegel, v imenu organiziranih nemških sodrugov je govoril sodrug Reumann, za strokovno komisijo sodrug Müller in v imenu dunajskih proletarcev in "Volkstribüne", katere urednik je bil Höger, sodrug Winarsky. Sodrug Höger je bil določil v svoji oporoki, da mu razen žene in otrok, ne sme nihče pokloniti venea. Kljub temu je bilo ob krsti okolo 50 venecev. Sodrug, ki so spremili Högerja na zadnjem potu, so v odprti grob zagladi rdeče klinčke in počasi odhajali s pokopališča. Ob tričetrt na pet je bila pogrebna slovesnost končana. Čast in trajen spomin mrtvem bojujniku proletarske armade!

Obisk pri vodiški Johanci.

Iz Kranja pišejo v "Zarji": Govoril sem z dvema ženskama, ki sta svoj čas obiskali vodiško Johanco. Eno je terejalka najhujše vrste in ta mi je dejala, da ni sprejemala Johance nobenega denarja ob obiskovalcev in da tudi župnik ni sprejel niti krajcarja. Druga ženska, ki pa ni terejalka in ki je trikrat obiskala Johanco, pa mi je pripovedala drugače. Dejala je, da so jo le v prvič spustili v sobo. Ko je prišla k postelji, ni bilo na vsej Johanci niti kapljice krvi. Naenkrat se je pa nekoliko premaknila in kri jej je začela kapljati izpod las in je tekla po čelu. Ta ženska je takoj dejala, da je to "farbarija". Johanca je bila vsled tega globoko užaljena. Ko je hotela ta obiskovalka privzdigniti očejo, je začela Johanca mlo stokati, kakor da jo že to boli, ker sem se pritaknila očejo. Kuharica in dekla sta nato rekli, da se Johanca sramuje pokazati "rane" in končno so napodile to obiskovalko iz sobe in sicer zato, ker je izrazila dvom nad krvavenjem. Ta ženska je šla potem še enkrat v Vodice, ker so jo poslale druge, da prinese "Johančino" kri. V sobo jo niso spustili. Dobila je steklenico krvi, za katero je plačala eno krono. Pri tretjem obisku je bilo prav tako. Kri so pile ženske, čeprav je smrdele, so dejale, da je dobra in da ozdravi vse bolezni. Nekateri so se mazale z "Johančino" krvjo. — Tako poročilo. Res čedne stvari so se dogajale v volilnem okraju dr. Krekovec. Dr. Krek je pa tako lepo pridigal pri zadnjem deželnozborskem zasedanju o visoki kulturni stopni kranjskega prebivalstva, o kulturi, ki jo je zasejala S. L. S., vulgo klerikalna stranka. Johanca je res najlepši dokument kulture kranjskega kmečkega prebivalstva, kaj da so storili že vse dobrega za kmeta. In kmečko prebivalstvo se je vozilo kar na lojternicah v Vodice, pa nikogar od naših prosvetljenih klerikalcev nihilo takrat, ki bi bil odprl oči tem ljudem.

Drobničar vprašuje, zakaj ne povemo, da je prestal izhajati v Chicagi "Daly World".

"Proletarec" čitajo sodrug in čitatelji, zato se vsaka stvar pove le nkrat. Ako bi "Proletarec" čitali "braveci", ki imajo aJneza za svetega moža, Drobničarja pa za vir neskončne modrosti, potem bi morali o vsaki stvari poročati desetkrat. Capito!

SOCIALIZEM IN MODERNA VEDA.

XI.

Razvoj, revolucija in prevrat. Socializem in anarhizem.

Poslednje in najhujše nasprotje med socializmom in razvojnimi naukom je po meenju mnogih v metodi, ki se naj z njo socializem praktično uveljavi. Na eni strani zahtevajo od socialistov, da jim pri tej priči razgrnejo natančno in popolno sliko "države bodočnosti", "do najznamenitnejših podrobnosti", "dajte mi očiten opis nove družbe, potem se odločim, da li je boljša kot sedanja". Na drugi strani pa podtikavajo socializmu trditve, da more premeniti obličje sveta do danes na jutri, tako da pojdemo lepega večera spat še v meščanski družbi in se prebudimo zjutraj kar sredi socializma. K temu dostavljajo še, da je nezdržljiva te socialistične trditve z razvojnimi zakoni očitna, ker se naslanjajo poslednji na temeljna pojma "prirodnosti" in "počasnega stopnjevanja" vseh pojavov, in sicer na vseh poljih svetovnega procesa od svetovnih teles pa do družabnih pojavov; prav po tem uveljavljanju da se loči moderno znanstveno mišljenje od stare metafizike. Ti ugovori imajo pomen nasproti tisti obliki socializma, ki ga Engels v nasprotju z znanstvenim imenuje "utopijskega". Dokler je bil socializem — pred Karlom Marxom — le čustveni izraz plemenitega, toda znanstveno nejasnega človeštva, so se njegovi voditelji in pristaši udajali, kar je lahko umljivo, željam srca: zdaj so grmeli in protestirali proti očitni krivici družabnih razmer, zdaj so strmeli kakor hipnotizirani v fantastično podobo boljšega sveta, ki so jo risali z ostrimi črtami od Platonove "Republike" do Bellamyjevega "Looking backward". Seveda so te podobe, brez glave in repa, kazale kritiki, kam da naj udari; in kritika se je pač pogosto motila, izhajajoč iz stališča danega miljeja, pozabivši, da gre za opis novega miljeja, po večini pa je bila opravičena, zakaj silna spletenost socialnega življenja onemogočuje vsak popis bodočih razmer, ki se bolj razlikujejo od današnjih kakor staroške ali srednjeveške razmere; saj sloni meščanstvo s starim in srednjim vekom na taistih tečajih individualističnih naprav, dočim ima kolektivizem vse druge podlage. Vsi ti poprejšnji proroški na-

črti novega družabnega reda so nepopadli sad tistega političnega in socialnega umetničenja, ki so z njim prepojeni najpravvernejši in najradikalnejši liberalci; ti doktrinarci smatrajo, kakor pravi Spencer, družba za leno, testeno maso, ki jo pregnete poljubni paragrafi v poljubno obliko brez sodelovanja organskih in duševnih svojstev, zmožnosti in nagonov, etičnih in zgodovinskih tradicij različnih narodov.

Utopistični socializem je zasnoval najrazličnejše slike bodočnosti, toda po umetničenju ga nadkriljuje sedanja politika s svojo kaotično šaro kodifikacij in zakonov, ki zapletajo, sklicujejo se na svobodo, vsakega poedince od zibelji do groba, celo poprej in še pozneje v nerazrešljivo mrežo paragrafov, odlokov in naredb, ki je vanje zapreden, kakor sviloprejka v svojem zapreduku.

Vsak dan nam kaže iznova, kako se trudijo naši zakonodajalci v svojem umetničenju, da posnemajo zakone najrazličnejših dežel in da osrečujejo svojo domovino zdaj po pariški, zdaj po berlinski modji. Namesto da bi v tujih deželah poiskali ločila (kriterije) za narodno zakonodajo, ustvarjajo spake, ki ostajajo mrtve črke, ne da bi se kdaj ukoreninile v resničnem življenju. (Kot tipičen vzgled navajam le novi italijanski kazenski zakonik, ki se prav nič ne ozira na posebne italijanske razmere in bi prav tako lahko veljal na Grškem ali na Norveškem in ki posnema osamljene zapore severnih dežel, kjer so se izkazali kot drag stroj za proizvajanje brezupne toposti.)

Pri razmotrivanju umetnih socialnih slik socialisti lahko zaključijo po pravici individualistom: "Kdor je brez greha, poberi kamen." Toda pravi in neovrgljivi odgovori slove, da predstavlja znanstveni socializem zelo napredno stopnjo socialistične misli in da se je popolnoma otrese lastnega načrta, da poda že danes sliko bodoče družbe pod kolektivističnim režimom.

Z matematično točnostjo lahko trdi znanstveni socialist, da kaže njegov nauk osnovno črto bodočega razvoja v smislu trajno rastočega prevladovanja interesov vrste nad interesi poedince in torej v smislu rastoče socializacije gospodarskega življenja in od njega odvisne morale prava in politike.

Podrobnosti nove družabne zgradbe ne moremo napovedati in sicer zategadelj ne, ker bo nova oblika naraven in neprisiljen

produkt človeškega razvoja, ki se že poraja in ki je v svojih embrionalnih potezah že označen. Nova oblika pač ni umetna konstrukcija, in niso je izmudrovali utopisti ali metafiziki za pisalno mizo.

Enaka je z biologom na njegovem polju; če mu pokažete nekaj dni star zarodek, vam ne odgovori določno, bo-li deček ali deklica, in še veliko manj, da bo korenjak ali slabič, sangvinik ali vročerkvež, pametno ali nemumno bitje. Napove vam le splošne črte razvoja in prepusti času, da podedovana podlaga in razmere miljeja, ki bo v njem živelo, naravno in neprisiljeno določijo njegove osebne posebnosti.

Tak je tudi odgovor socialista in podobno je odgovoril Bebel 3. februarja 1893 v nemškem državnem zboru vsem, ki so terjali od socialistov pri tej priči najnatančnejša izvestja o državi bodočnosti in ki so opirali svojo kritiko na umetne načrte socialističnih romanopiscev, kateri so se le preveč spuščali v podrobnosti.

Enako bi se bil glasil odgovor, če bi bili vprašali malo pred izbruhom francoske revolucije tedanji oblastniki, duhovščina in plemstvo, zastopnike tretjega stanu: "Kako bo izgledal vaš novi svet? Opišite nam ga natančno, potem se odločimo."

Tretji stan, ki je obsegal meščanstvo in privilegijem sovrane člane obeh ostalih stanov, kakor Mirabeauja in Sieyesa, bi tedaj tudi ne bil mogel napovedati zgodovino 19. veka; ampak to ni ustavilo meščanske revolucije, ki je bila naravna in neizogibna faza večnega razvoja, prav kakor danes socializem napram buržoaziji. Da je temu meščanskemu svetu, ki obstoji šele sto let, odločno toliko krajše življenje kot fevdalnemu svetu, izhaja od tod, da so čudoviti znanstveni napredki 19. stoletja desetkrat pospešili naše življenje, da je človeštvo v 10 letih napravilo pot, ki je zanjo v srednjem veku potrebovalo eno ali dve stoletji.

Stalna pospešitev razvoja je zakon, ki ga je postavila in dokazala pozitivna sociologija. Vtisk, da pomenja socializem hlapčevstvo, so zbudile umetne konstrukcije čustvenega socializma; naravno, zakaj če novi družabni red ne izgleda kot neprisiljen produkt razvoja, ampak kot umetna zgradba družabnega stavbnika, si je lahko misliti, da zavrne le ta delovanje mašineri-

je z neskončnimi poslovniki in s polnomočjem vodilne instance, naj si bo ta še posamezna oseba ali pa cel zbor. Umljivo je, da zbuja taka predstava o socializmu v nasprotnih vtis klostra ali kasarne, zlasti če vidijo na individualistični svobodi same prednosti in ne tudi perečih ran, ki jo razjedajo 1).

Se drug umeten pojav naše dobe je potrdil ta vtisk, namreč državni socializem, ki se v bistvu prav nič ne loči od utopijskega ali čustvenega socializma in ki ni drugega nič — po izjavi Liebknehta na socialističnem zboru v Berlinu 1892 — kot državni kapitalizem, ki združuje versko sužnjost z gospodarskim izkoriščanjem. Tako imenovani državni socializem dokazuje le silno sugestivno moč znanstvenega socializma; spominjam le na znano odredbo nemškega cesarja za sklicanje mednarodne konference o delavskem vprašanju, ali na znano okrožnico De conditione opificum, ki je z njo spretni Leon XIII. lovil dve muhi na mah. Toda razvojne faze se ne dajo zatreti in ne preskočiti, in zategadelj nimajo v liberalnem in individualističnem meščanstvu ne cesarske naredbe in ne papeške ensiklike zaželenega vpeha; buržoaziji bi bilo seveda čisto všeč, če se vse presilen socializem zadržal v ljubeznivem objemu birokracije in državnega socializma, odkar je spoznala, da izjemni zakoni in represalije ne zadoščajo ne v Nemčiji in tudi drugod ne 2).

(Dalje prihodnjič.)

1) Na umetni socializem se oziira tudi Spencer v svojem drobnejšem spisu "From liberty to slavery", ki je zadnji čas izšel v njegovem zborniku "Problèmes de Morale et de Sociologie" (Paris 1894).

2) Proti državnemu socializmu se obračajo v prvi vrsti individualistični in anarhistični ugovori Spencerja v njegovi knjigi "The Individual versus the State", 1885. Nato se je razvnela polemika med Spencerjem in Laveleyem ("L'état et l'individu ou darwinisme social et christianisme" ("Rev. internat"), Florence 1885). Pr. tudi Lafargue "Spencer e il Socialismo" ("Critica Sociale" maj 1894).

Ali ste zapazili, da Vam je, ali da Vam bo v kratkem potekla ročnina?

Za vsak slučaj poravnajte takoj, da se Vam ne vstavi lista.

ADVERTISEMENT

Avstr. Slovensko

Ustanovljeno 16. januarja 1894.

Bol. Pod. Društvo

Inkorporirano 24. februarja 1906 v državi Kansas.

Sedež: Frontenac, Kans.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MARTIN OBERŽAN, Box 72, Mineral, Kans.
Podpreds.: FRANK AUGUSTIN, Box 360, W. Mineral, Kans.
Tajnik: JOHN ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans.
Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 245, Mulberry, Kans.
Zapisnikar: LOUIS BREZNIKAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.

NADZORNIKI:

PONGRAC JURŠE, Box 357, W. Mineral, Kans.
ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.
MARTIN KOCMAN, Box 482, Frontenac, Kans.

POROTNI ODBOR:

JOSIP SVATO, Woodward, Iowa.
JAKOB MLAKAR, Box 320, W. Mineral, Kans.
JOHN ERŽEN, Jenny Lind, Ark., Box 47.

Sprejemna pristojbina od 16. do 40. leta znaša samo eden dolar. Vsi dopisi se naj blagovoljno pošiljati, gl. tajniku. Vse denarne pošiljave pa gl. blagajniku.

IZ GLAV. URADA A. S. B. P. DRUŠTVA v Frontenac, Kans.

Frontenac, 29. okt. 1913.

Po sklepu zadnjega glavnega zborovanja naše organizacije, ki se je zaključila meseca avgusta 1911, bi se imela vršiti prihodnja konvencija čez tri leta, to je meseca avgusta 1914 in sicer v Mineral, Kans.

Vsled velikih izprememb pa, ki se završujejo na društvenem polju ravno ob tem času, kakor tudi radi pomankljivosti v naših uravilih, ki so se pokazala v teku dveh let, je pa glavni odbor izprevidil za umestno sklicati predčasno konvencijo, katera bi se naj obdržavala začenši z drugim pondeljkom meseca decembra to je 8. 1913, v Frontenac, Kans.

Res je, da s tem nastanejo tudi predčasni izdatki; vendar pa, ako zasledujemo finančna poročila društva, se razvidi, da moramo naša pravila prej ko mogoče izpopolniti, ako se hočemo izogniti nižanju blagajne, kakor tudi številu članstva.

Prošena so torej vsa krajevna društva, pripadajoča k Avst. slov. boln. podpornemu društvu v Frontenac, Kans., da vzamejo ta ukrep odbora na znanje in pri svojih sejah meseca novembra volijo delegate, ter imena častih prej ko mogoče naznanijo glavnemu tajniku.

Z bratskim pozdravom.
Martin Oberžan,
glavni predsednik.

Genjenim uradnikom in članom Avstr. slov. bol. podp. društva. Pozdrav!

Zapisnik seje gl. odbora z dne 26. oktobra 1913.

Frontenac, Kans. 30. okt. 1913.

Sejo odpre gl. predsednik Mart. Oberžan. Uradniki so vsi navzoči.

Zapisnik zadnje seje se prečita in sprejme brez popravka.

Istotako se prečita in sprejme trimesečno poročilo. Zaključek seje ob 12. uri. Nadaljevanje seje ob 1:30 popoldne.

Prečita se pismo od štev. 2., radi Blaža Bezgovška, ki je bil ponesrečen. Ker je dotičnik dobil odškodnino za nogo in tudi vso bolniško podporo, se mu sedanja podpora odkloni na podlagi, da je dotičnik ponesrečil vsled pohabljenega noge.

Pismo tičočee se pogrebnih slučajev od štev. 11. se prečita in sklene, da se dovoli urediti pogrebne slučaje po okolščinah. Prečita se pismo od "Insurance Dept." iz St. Paula, Minn. in se sklne, da se na uprašena odgovori.

Zaključni se, da se plača Mart. Oberžanu, Martin Katzmanu in Fr. Augustinu stroške, ki so jih imeli v tožbi s Fr. Kastelcem od društva štev. 4.

Zastavonoši od štev. 4., ki je namestoval Ant. Katzmana, se dovoli plača.

Zaključni se dalje, da se valed več važnih zadev na dnevnem redu skliče izvanredna konvencija in sicer drugi pondeljek v decembru 1913. — Motivacija k temu je, ker se vidi, da se v teku poslovanja iznašlo več nedostatkov, zato smatra gl. odbor za edino primirno, da se skliče izvanredna konvencija. Da se pa vse

tozadavne stvari za konvencijo uredi, se sklicuje izvanredno zborovanje dne 30. novembra 1913.

Zaključek seje ob 5:30 zvečer. Z bratskim pozdravom.

Louis Bresnikar, zapisnikar.

SPREMEMBE PRI KRAJEVNIH DRUŠTVAH A. S. B. P. D. V MESECU OKTOBRU 1913.

Novo pristopili člani in članice.

K dr. št. 9.: Frank Rugel.
K dr. št. 10.: Vietor Niziolek.
K dr. št. 13.: Frank Pisch in John Trpine.
K dr. št. 16.: Stefan Zemljak, Mary Zager in Ana Pance.
K dr. št. 18.: Heinrich Erzell in Reimund Erzell.
K dr. št. 21.: Antonija Poren-ta.
K dr. št. 22.: Rudolf Sitz in Josef Hauptman.

Prestopili člani in članice.

Od dr. št. 4. k dr. št. 1.: Andrej Frank.
Od dr. št. 5. k dr. št. 16.: John Smrekar.
Od dr. št. 16. k dr. št. 10.: Josef Laurič.
Od dr. št. 4. k dr. št. 22.: Frank in Antonija Stimac in Andrej aKus.

Suspendirani člani in članice.

Pri dr. št. 1.: Math in Katarina Skrbine, Jos. in Kunigunda Kronstener, Jos. in Matilda Jartz, Math in Mary Schaub, Ant. Menghini, Peter Menghini, John in Karolina Krushitz, John Miheli in John Humar.

Pri dr. št. 4.: Paul in Franciska Komac, Ant. in Josefa Potočnik.
Pri dr. št. 6.: Vine, Schenk, Fr. in Mary Wais.

Pri dr. št. 11.: Fr. in Amalija Kozole, Fr. Močnik, Aug. Panker, Geo. Scalfi in Fr. Zveglič.

Pri dr. št. 16.: Fr. in Jul. Jamnik, Math in Alojzija Znidaršič, Marko Renč.

Pri dr. št. 21.: Anton Jenšic.

Pri dr. št. 17.: Fr. Furlan.

Izobčeni člani in članice.

Od dr. št. 1.: Aug. Kotzman, Jernej Yartz, Aug. Pedri in Ernest Kornek.

Od dr. št. 4.: Fr. in Mary Masel, John in Franciska Brisk, Jacob Mlakar, Rok Božičnik, Jos. Cukjati, Leo Žaiber, Jos. Mrakič in Mike Orisk.

Od dr. št. 11.: Cor. in Katarina Albertini, Tiro in Asunta Albertini in John Lucian.

Od dr. št. 16.: Jos. Turk.

Od dr. št. 20.: John Podjed.

Prostvoljno odstopi od dr. št. 19. Karolina Burkeca; od dr. št. 21. Louis Shumak; od dr. št. 23. John Podgoršek.

Umrli člani in članice.

Pri dr. št. 4., Mineral, Kans.: Uršula Kukec, c. št. 261. Umrli 1. oktobra 1913.

Pri dr. št. 16., Franklin, Kans.: Mary Lešnak c. št. 1062. Umrli 5. oktobra 1913.

Pri dr. št. 1., Frontenac, Kans.: Mihael Blodnik, c. št. 1486. Umrli 6. oktobra 1913.

Pri dr. št. 2., Chicopee, Kans.: Terezija Heidingert, cert. št. 1311. Umrli 8. oktobra 1913.

Bratski pozdrav

John Černe, gl. taj.

KDOR SE NI PORAVNAL ZAOSTALE NAROCNINE, NAJ TO STORI TAKOJ, KER SE MU SICER V KRATKEM USTAVI LIST. Čakali bomo samo tiste, ki se javijo, naj se jim lista ne vstavi! Pozor na to!

Tri mesečni račun Avstrijsko-Slovenskega bolniško podpornega društva v Frontenac, Kans., od 30. Junija 1913 do 30. Septembra 1913.

DOHODKI										IZDATKI							
Kraj društva	Število članov	Vstopnina	Mesečna	Ženski anezem.	Izvanr. prispevki	Razni dohodki	Plačani dolg	Skupni dohodki	Izplačane smrtnine	Bolniške podpore	Razni izdatki	Skupni izdatki	Poslano na centralo	Odč. upr. dopl. ned. pad.	Društ. dotacije	Število članov	Število članic
Frontenac, Kans.	1	486.25	67.75	77.50	—	—	—	632.00	—	295.00	—	295.00	337.00	—	3.00	128	56
Chicopee, Kans.	2	98.75	16.00	15.25	—	—	—	130.00	—	53.00	—	53.52	75.98	—	—	27	21
Newburg, Kans.	3	126.00	8.50	18.00	—	—	—	153.88	—	66.00	—	66.58	87.30	—	—	33	12
Mineral, Kans.	4	470.00	62.00	63.50	—	—	—	595.70	600.00	414.50	—	1,015.25	180.45	—	—	125	82
Weir, Kans.	5	—	—	—	—	—	—	—	—	26.00	—	26.00	166.75	—	—	43	22
Yale, Kans.	6	147.50	22.75	20.75	—	—	1.75	192.75	—	218.00	—	218.10	8.65	6.75	—	43	30
Curanville, Kans.	7	172.50	23.75	23.75	—	—	—	220.00	—	118.50	—	118.65	27.10	6.25	—	29	12
Fleming, Kans.	8	113.75	9.00	16.75	—	—	—	139.50	—	202.00	—	202.95	55.05	—	—	54	33
Radley, Kans.	9	201.00	26.25	29.75	—	—	—	258.00	—	430.00	—	430.00	1.25	102.50	—	71	45
Jenny Lind, Ark.	10	248.75	30.50	36.50	—	—	6.00	328.75	600.00	372.00	—	972.00	127.50	3.75	—	105	52
Breezy Hill, Kans.	11	396.25	41.25	58.25	—	—	—	495.75	100.00	107.00	—	35.00	39.00	30.60	—	23	14
Cherokee, Kans.	12	86.25	10.75	17.75	—	—	—	115.75	—	183.03	—	183.24	47.51	22.00	—	34	8
Adamson, Okla.	13	158.75	6.25	21.75	—	—	—	207.75	—	69.00	—	69.00	178.89	59.66	—	29	12
Maynard, Ohio	14	102.50	9.00	13.50	—	—	—	129.00	109.55	220.50	—	220.70	42.05	104.25	—	21	15
Pittsburg, Kans.	15	152.75	23.50	18.75	—	—	—	195.00	—	273.00	—	273.00	118.50	38.00	—	79	44
Franklin, Kans.	16	276.25	33.25	42.00	—	—	—	353.50	—	87.00	—	87.27	72.48	32.75	—	27	13
Carney, Iowa	17	102.75	10.25	14.00	—	—	—	127.00	—	202.00	—	202.25	34.25	51.25	5.50	39	9
Winter Quarters, Utah	18	150.00	6.75	30.00	—	—	—	190.75	—	199.00	—	199.38	84.12	33.25	—	36	9
Black Diamond, Wash.	19	206.25	6.75	27.25	—	—	—	230.25	—	289.00	—	289.00	18.00	165.07	—	61	—
Ely, Minn.	20	381.25	1.00	50.75	—	—	4.85	456.85	89.50	25.00	—	25.00	47.00	—	—	17	5
Witt, Ill.	21	60.00	3.75	8.25	—	—	—	72.00	—	6.00	—	6.00	40.50	—	—	10	2
Huntington, Ark.	22	39.00	1.50	6.00	—	—	—	46.50	—	—	—	—	65.10	—	—	18	1
Pleasant Valley, Pa.	23	43.75	—	—	—	2.10	—	65.10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skupaj		\$89.00	\$4,220.25	\$420.75	\$610.00	\$2.68	\$13.10	\$5,355.78	\$1,499.05	\$3,855.50	\$5.26	\$5,359.81	\$1,882.27	\$432.35	\$9.00	1114	560

DOHODKI CENTRALNE UPRAVE.

Gotovine dne 30. Junija 1913.....\$1,980.57
Krajevna društva poslala.....1,882.27
Obresti od posojenega denarja.....6.00

Skupaj.....\$3,868.84

IZDATKI CENTRALNE UPRAVE.

Smrtnina za Anton Skufic, član druž. št. 4.....\$300.00
Smrtnina za Andrej Komac, člen druž. št. 4.....300.00
Smrtnina za Apolonija Govejšek, članica druž. št. 11.....300.00
Smrtnina za George Krajger, član druž. št. 11.....300.00
Smrtninaza Jacob Zupan, član druž. št. 12.....100.00
Pogrebni stroški za Georg Jurkovešek, član druž. št. 14.....109.55
Pogrebni stroški za John Arko, član druž. št. 20.....89.50
Primankljaj bol. podpor.....432.35
Seja gl. odhoda.....12.90
Tiskovine.....18.40
Express in poština.....11.74
Plača sradnikov.....93.37
Dnevnic in vožni stroški.....16.00

Skupaj.....\$2,084.41

RAZDELNIK SKUPNEGA PREMOŽENJA.

Gotovine v blagajni.....\$1,784.43
Posojilo na mortgage.....675.00
Posojilo na note.....1,572.10
Društveni znaki in kape.....14.10

Skupno premoženje dne 30. Sept. 1913.....\$4,045.63

ZASTAVNI FOND.

Bilanca 30. Junija 1913.....\$25.45
Društvo št. 5. poslalo.....3.00

Skupaj.....\$28.45

IZDATKI.

Dnevnic in vožni stroški zastavonoše.
Stanje blagajne dne 30. Scept. 1913.

MARTIN OBERŽAN,
gl. predsednik.

JOHN ČERNE,
gl. tajnik.

FRANK STARCHICH,
gl. blagajnik.

PONGRAC JURSCHE

Glavni nadzorniki:
MARTIN KATZMANN

ANTON KOTZMAN

Dopisi.

Reading, Pa.

Cenjeno uredništvo: —

Precej časa je že od tega, kar sem se zadnjič oglašil v nam pri-
jubljenem Proletarec. — Z delom
gre tukaj slabo. Navadna plača je
15c in pol na uro. Če pa zaslužiš
malo več, moraš delati za tri dru-
ge. Toda kaj čemo, če pa delavci
tako hočejo sami. Krivično je sa-
mo to, da morajo poleg nezaved-
nih delavcev trpeti tudi zavedni.
Nezavedni delavci pravijo, da je
bilo vedno tako in da tako mora
tudi ostati. Sam bog da je baje u-
stvaril trpine in bogataše, izkoriš-
čevalce in izkoriščane; poleg je
pa še vedno ostal neskončno mo-
der in pravičen. Če bi bilo to res,
potem bi bila res vsaka propagan-
da za izboljšanje nezmožnega po-
lozaja, odveč. Tako bi rad saj do-
povedal svojim "bravcem" Kranj-
ski Janez v Jolietu. Nič propagan-
de, nič agitacije, kajti vse je sa-
mo "kismet" vsjoeno, pa je; tri-
torej pa molči, in bodi vesel, da
se te kapitalist privoščil čez teden,
v nedeljo pa naši fotri, a la Jan-
ezov Janez.

Četrtega novembra smo imeli
tukaj mestne volitve in so demo-
kratje zmagali na celi črti. To bi
videli, kako so se revčki—delavci
veselili te kapitalistične zmage.
Vse je bilo kakor v hiši, če prin-
ese oče otrokom kojnička, ki piska
odzadaj. Semtertje so prevračali
s pomočjo ječmenoveca in viske tu-
di kozolce. Bil je cel direndaj,
kajti demokratje so vzeli republi-
kancem kontrolo. Ta komedija je
za enkrat končana. Agitacija obeh
starih strank je naravno stem v
kraju. Socialisti pa gredo takoj
spet na delo za volitve župana, ki
se vrše drugo leto. Tem potom o-
pozarjam čitatelje Proletarca v
tem mestu, da imamo socialisti
vsako nedeljo večer v Hippodro-
me dvorani koncert in govore. Za-
četek teh koncertov je ob 7.30
zvečer, nakar traja koncert do čet-
rt na devet, nato pa nastopijo go-
vorniki. Slovenski delavci, ki ra-
zumejo angleški, bi ne smeli za-
muditi te prilike.

Tukaj prilagam \$2.00 za mojo
ponovno naročnino in želim, da bi
Proletarec čimprej začel izhajati
kot dnevnik!
Sprejmite socialističen po-
zdrav!
P. Kočevar.

Glencoe, Ohio, 7. nov.

Cenjeno uredništvo: —

Na Rjavčev odgovor v Proletar-
cu, moram odgovoriti sledeče:
Kar sem pisal v Proletarcu št. 318,
ponavljam še danes: Erjavce
ni sam kriv Petkove smrti, ampak
ga je do tega privedlo Petko-
vo obnašanje napram Erjavcu. Če
pa Erjavcu moja trditve ni všeč,
naj pa sodniki izpove, da je Petka
v bil po nedolžnem, to ni moja
stvar. Za me bi bilo mnogo bolje,
da bi ostal na Claridge in da bi se
ne bil odtegnil kot priča, da bi
bil stal proti njemu, ker on bi bil
gotovo že zdavnaj prestal svojo
zaslužno kazen. — Nisem pisal,
da nisva bila skupaj v gostilni, tr-
dil sem le da nisva bila skupaj pri
pijači. Jaz sem bil tisti čas, ko je
Petkov spremljevalec prišel pove-
dati, da je Petek bil ubit skupaj z
mojim svakom in njegovimi dve-
mi brati in nekoliko drugih je bi-
lo poleg. — sedem vseh skupaj.

V gostilni pa je bil tudi Erja-
vec, ki se je pa nekam odtegnil in
pozneje prišel nazaj in me pro-
sil za 10c, dal sem mu jih 25c. To
je vse kar sva imela tisti večer z
Erjavcem, v gostilni. Da sem te
jaz pahnul v nesrečo, moram samo
reči, da si se sam, ker si prišel ves
podivjan iz starega kraja. Če bi
bil v stari domovini bolj oster za-
kon radi pretepa, bi te pridržali
že tam in bi ne prišel v Ameriko.
Jaz tudi nisem videl, kdo da je
Petka s sekro vdaril, vem le toli-
ko, kar si mi ti povedal in pričel
imam, s katerimi se lahko dokaže,
kje se je sekira vzela in kam se je
nesla po moritvi in kdo je imel o-
bleko oškropljeno s krvjo. Nezmi-
selno je, če kdo Erjavca na ta na-
čin podpihuje proti meni; jaz se
ne skrivam in sem vedno priprav-
ljen nastopiti v kateremkoli slu-
čaju, če bi me kdo pozval. Kdor
me pozna, vsak ve, da še nisem
nobeneč pahnul v nesrečo ali pre-
pad. — Tiste ljudi, ki imajo stik
z Erjavcem, prosim, naj mu po-
kažejo, kaj sem jaz pisal v Pro-
letarcu. Če ga ne obesijo, ga pridem
enkrat obiskat in mu bom dokazal
v ječi, da je o meni lagal, ko je
trdil, da sem jaz kaj kriv njego-

ve nesreče. V javnosti se nerad
prerekam z Erjavcem, boljše bo,
če se pogovorimo pismenim po-
tom, ali pa če pridete pome v
Glencoe. Moj naslov je L. B. 43.
Če bi se pa med časom preselil,
bom pa že mojim komaratom po-
vedal, kam da se podam. Za zdaj
je omenjeni naslov. Tukaj se na-
mureč zadnji čas vsled uničenja
ventilacija v rovu, ne dela.

Jno. Novak.

Op. ured.: To je zadnji dopis,
ki ga priobčujemo glede te afe-
re. Slov. amer. javnost sedaj lahko
sodi o zadevi. Prostor za zagovor
sta dobila oba in stem smo naši
dolžnosti zadostili.

Nokomis, Ill.

Cenj. uredništvo Proletarca: —
Tukaj vam pošiljam money or-
der za \$10.45. Od te svote gre en
dolar za novega naročnika, \$9.45
pa za tiskovni rond Proletarca,
da postane čimprej dnevnik. Svota
se je nabrala na veselici društ-
va Edinost. Darovalcev ne bom
navajala, ker si mi zdi nepotre-
bno. Prostor lista je v resnici pre-
drag za objavo imen. Če bi bil list
dnevnik, bi človek vstrajal pri
zahtevi, da se objavlja imena da-
rovalcev, tako bi bilo pa res ško-
da prostora. Vsak darovalec je
gotovo dal svoto za to, ker je
prepričan, da pride na svoje me-
sto in v pravi namen. Kdor pa
mislil, da svota ni odračunjena
kakor je nabrana, se pa itak lah-
ko pritoži pri dotičniku ali dotič-
nici, ki je svoto prevzel ali pre-
vzela in odposlala na pristojno
mesto. Glavna stvar pri vsem je
pa vedno seveda Proletarec.

S pozdravom.

Fanny Friškovec.

ZAHVALA!

Podpisani se najtopleje zahva-
ljujem vsem društvam in posa-
meznim bratom, ki so mi prisko-
čili na pomoč s prispevki v mo-
jem bežnem položaju. Darovali
so sledeča društva sv. Barbare
kakor sledi:

Št. 3 \$7.24; št. 8 \$4.05; št. 9
\$6.70; št. 4 \$2.00; št. 11 \$1.00; št.
17 \$6.97; št. 35 \$5.00; št. 60 \$4;
št. 88 \$3.05; št. 82 \$2.00; št. 62
\$3.25; št. 22 \$3.00; št. 23 \$2.00;
št. 55 \$6.05; št. 77 \$2.40; št. 81
\$5.00; št. 51 \$5.00; št. 87 \$2.05;
št. 33 \$2.10; št. 49 \$4.43; št. 19
\$2.00; št. 50 \$2.63; št. 52 \$1.00;
št. 14 \$1.00; št. 43 \$2.00; št. 54
\$4.80; št. 16 \$2.00; št. 26 \$3.05;
št. 27 \$8.00; št. 68 \$3.30; št. 85
\$7.00; št. 37 \$5.00; št. 39 \$2.60;
št. 18 \$3.20; št. 40 \$2.50; št. 29
\$7.50; št. 42 \$8.80; št. 86 \$3.50;
št. 67 \$4.75; št. 79 \$4.25; št. 28
\$2.60; št. 15 \$4.30; št. 44 \$17.85.

Vsem torej še enkrat presrečna

zahvala! Frank Poljšak.

Vabilo na veselico.

katero priredi društvo Jutrzanja
Zarja št. 29 S. D. P. Z. v Meadow-
lands, Pa., dne 27. novembra t. l.
v Richhill Miners Hall. Vstopni-
na za moške \$1.00, ženske proste.

Uljudno vabimo zlasti sosedna
društva, Postojanska Jama S. N. P.
J. in društvo sv. Janeza krst-
nika, kakor tudi društvo S. S. M.
J. Za dobro postrežbo po preskr-
bljeno po odboru.

Tem potom naznajam ob enem
članom društva Jutrzanja Zarja št.
29, da so prihodnje seje, ki se bo

vršila dne 7. decembra t. l. dopol-
dne, udeležje v polnem številu.
Kdor bi izostal od seje bo plačal
50c kazni v društveno blagajno.
Izuzeta je le bolezen ali pa delo.
Na tej seji bo voljen odbor za le-
to 1914.

Z bratskim pozdravom,
Jos. Bizjak, tajnik.

"Amerikanski Slovenec" pravi,
da smo na napačni poti. To je
resnica. Lanjsko leto so dobili
premogarji povišanje plače v zne-
sku \$4,000,000. Velika vsota, kaj
ne! Toda konsumenti premoga so
plačali zato več kakor po navadi
za ceno premoga še lepšo svoto
\$13,450,000. To se pravi, da so
pri povišanju mezde premogar-
jem "zaslužili" kapitalisti celih
9 milijonov štiristo petdeset dolar-
jev! — Vidite, kako se danes de-
li. Pa pravi "Amerikanski Slove-
nec", da hočejo socialisti deliti;
njemu napr. ne bi bilo všeč, če bi
tistih 9 milijonov in pol dobili
premogarji, ki so jih zaslužili,
všeč mu je, da so to svoto dobili
kapitalisti.

Kušne bolezni.

Profesor Mathein, ravnatelj
ethnolične postaje v Beaune
na Italijanskem, piše in dokazuje
v članku svojega časnika pod na-
slovom: "Vino in kuge", da je
vino najboljšo sredstvo proti kuš-
nim boleznim in da je bila doka-
zana vrednost vina v takih časih,
ko so kolera in vročinska bolezen
razsajale in da tisti, ki so rabili
vino, niso podlegli, med tem ko
so vodopirni podlegli tem bole-
znim. Mnogokrat smo opominjali
naše čitatelje na to, da je Tri-
nerjevo ameriško zdravilno gren-
ko vino najzanesljivejše zdravilo
proti boleznim v želodcu in čre-
vah. Zelišča, ki so v tem vinu,
imajo velikansko zdravilno moč;
ista izčisti telo naravno, brez
vsake bolečine ali katere druge
težkoče in ojačijo obengam tudi
prebavne organe. V elkarnah.
Jos. Triner, 1333—1339 So. Ash-
land Ave., Chicago, Ill. Za re-
vmatične in nevralgične bolečine
ne dobite boljšega zdravila, kot
je Trinerjev Liniment.

(Advertisement.)

Vabilo na veselico

katero priredi

Slovensko pevsko in izobraževalno društvo

"BLED"

ter Jugosl. soc. klub št. 5. v zvezi s podpornimi društvi iz Franklin, Pa.

DNE 15. NOVEMBRA ZVEČER

Sloven. izobraževalnemu Doma na Franklin, Pa.

Pev. dr. "Bled" in bratski "Plaminski Raj" iz Cambria bosta proizva-
jala najnovejšo skladbo. Godbo oskrbe tamburaši "Rodoljub". — Čisti
dobiček je namenjen v prid nabave knjižnice v Slov. Izobr. Domu.
Vsi rojaki iz Franklin, Ben-Air, Conemaugh, Cambria in Morham so
uljudno vabljeni, da se iste udeležijo.

Vstopnina za moške 25c. — Ženske vstopnine proste.
Za točno postrežbo bo skrbel ODBOR.

ROJAKI V MESTU IN OKOLICI!

Poskusite Bernardovo Kapljico!

NA ZAHTEVO POŠLJE NA DOM.

Ako živite izven Chicage, pošite po naš cenik za dobro vino in žganje, na:
JOS. BERNARD, 1903 BLUE ISLAND AVENUE, (DEPT. C.) CHICAGO, ILLINOIS.

Royal Standard
Pisalni Stroj

je garantiran!

Uzor model ROYAL pisalni stroj
je brezpogojno garantiran, da izvaja
najboljše delo mnogo dalj časa z manj izdatki kakor stroji, ki stanejo 33 in 1/2% več.

Ta garancija gre z vsakim novim model Royal pisalnim strojem.

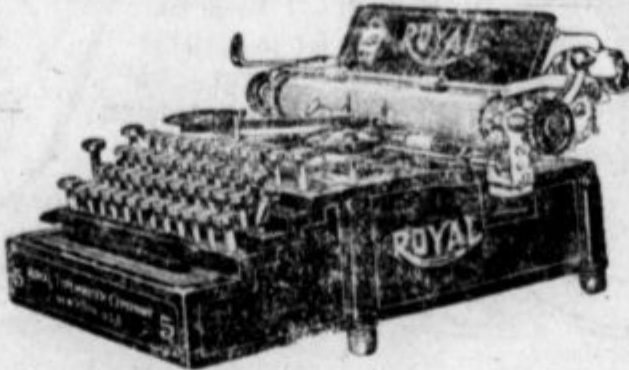
Za to garancijo so viri in izkušnje od ene največjih in najvežnejših podjetij
za pisalne stroje na svetu. Ali mislite, da bi se upali dati tako garancijo, če ne bi
vedeli da je Royal pisalni stroj enostaven in trpežen bolj nego katerikoli drugi?

Uzor Model pisalni stroj z združenimi ugodnostmi vseh. Nov pisalni stroj
Royal št. 5 ima dvojno barven trak, tabulator, back spacer in vse druge ugodnosti
najdražjih strojev—vendar se prodaja samo za \$75, všteto vse poleg.

Ilustrirana knjiga zastoni. Pišite takoj po lično knjižico "Royal Book" in iznaj-
dite dejstva o najboljšem pisalnem stroju na svetu.

Royal Typewriter Company, 58 E. Monroe St., Chicago, Illinois.

Filialke in agenture po celem svetu.

ROJAKINE

POZOR!

Lepa prilika

za učenke, ki se žele naučiti ši-
vati ženske slavnike. Učenke se
sprejemajo po dogovoru vsaki
dan od osmih dopoldan do osmih
zvečer. Naslov: 458 N. Halsted
St., Chicago, Ill. 2. nadstropje
zadaj.

Pozor rojaki v Minnesoti!

Knjižice "Navodilo k Ameriš-
kemu Državljanstvu in Delavski
odškodninski zakon države Min-
nesote" ne bom izdal, kakor je bi-
lo objavljeno v Proletarcu št. 321,
to pa zato, ker izdala jo bude slo-
venska tiskovna družba "N. V."
Duluth, Minn.

Pozdrav vsem rojakom po Zdru-
ženih državah, tebi Proletare pa
želim veliko novih naročnikov.

John Movern,

469 Mesaba Ave., Duluth, Minn.

Posledice zanemarjenega pre-
bajanja pozna vsak. Pravočasno
drgnjenje s krepkim linimentom
pa kali uniči. Najpotrebnejše
sredstvo v domači lekarni je to-
rejši dober liniment. Že leta sem
se je Dr. Richterjev "Pain Ex-
peller" izkazal, da je kot tak
izboren. Sredstvo se lahko kupi
v sleherni lekarni v Ameriki za
25 centov steklenice. Človeku pa
je treba biti pozornemu, da dobi
pravega z varstveno znamko s
sidrom. (Adv.)

ANTON MLADIČ

moderna gostilna.

Toči pilsensko pivo in vina.
Kegljišče. Tel. Canal 4134
2348 Blue Island Ave.
Chicago, Ill.

LOUIS RABSEL

moderno urejen salon

NA 460 GRAND AVE., KENOSHA, WIS
Telefon 1199

BELL PHONE 1313-J FISK

MATIJA SKENDER

SLOVENSKI JAVNI NOTAR

ZA AMERIKO IN STARI KRAJ

5227 Butler St. Pittsburgh, Pa.

JOS. A. FISHER

Buffet

Ima na razpolago vsakovrstne pivo

vino, smedke, i. t. d.

Izvrstni prostor za ekrepčilo.

3700 W. 26th St., Chicago, Ill

Tel. Lawndale 1761

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.

Zdravnik za notranje bolezni

in ranocelnik.

Zdravniška preiskava brezplačno—pla-
čati je le zdravila 1924 Blue Island

Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 pe

pel; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicage

živijo bolniki naj pišejo slovensko.

Delavci na Aurori, Minn., in tisti,

kateri pridete na Auroro, ne pozabite

posetiti Kováčev "Saloon" kjer vam

bode sodr. Movlan postregel s hladno

in svežo pijačo in unikijskimi smodkami.

Delavci, podpirajte svoje organizira-
ne tovariše.

ANA KOVAČ,

Main ulica, Aurora, Minn.

SLOVENSKI SALOON

LOUIS BEWITZ,

198 — 1st Ave., Milwaukee, Wis.

Izborna pijača, izvrstna po-

strežba.

Vsakdo uljudno sprejet.

JOE POLOVICH

do danes najmodernejši

KROJAČ

dela obleke finih krojev po zelo zmer-

nih cenah. Obleke zlika takoj sproti

med tem, ko vi čakate.

3129 Broadway, St. Louis, Mo.

E. BACHMAN

1719 S. Centre Ave., Chicago, Ill.

je največja československa de-

lavnična zastav, znakov, čepic in

vseh društvenih potrebščin.

Zahtevajte takoj po pošti moj

veliki cenik, ki ga Vam pošljem

— popolnoma zastoni.

I. STRAUB

URAR

1010 W. 18th St. Chicago, Ill.

Ima vedno zalogo ur, verig, pre-

nov in drugih dragotin. Izvrstje tudi

navsezadnje popravila v tej stroki po

zelo niski ceni.

Ako želite slovenske gramofon-

ske plošče, Columbia gramofone

zlatino in srebrnino, obrnite se

na nas!

A. J. TERBOVEC & CO.

P. O. Box 25, Denver, Colo.

CARL STROVER

Attorney at Law

Zastopa na vsah sodiščih.

Specialist za tožbe v odškodnins-
kih zadevah.

Št. sobe 1009

133 W. WASHINGTON STREET,
CHICAGO, ILL.

Telefon: Main 3989

TUJCEM priporočam svoje do-
bro urejeno prenočišče in restav-
racijo, domačinom pa svoj saloon,
vsem skupaj pa vse.

IG. KUŠLJAN

229—1st Ave.

MILWAUKEE, WIS.

M. JOVANOVIČ

84 — 6th Str. Milwaukee, Wis.
PRODAJA ŠIFKARTE.

Pošilja denar po pošti in brzojav.

no. Izdeluje: Obveznice — Po-

oblastila — Prepovedi, po-

trjene po notarju in ces.

in kr. konzulatu.

EDINA HRVAŠKO — SLOVEN-

SKO — SRBSKA AGENCIJA.

ALOIS VANA

— izdelovatelj —

sodovice, mineralne vode in raz-
nih neopojnih pijač.

1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1496

SALOON

z biljardom in kegljiščem

Poleg saloona dvorana za društvene

seje, veselice itd.

John Stražičar

611 Market St., Waukegan, Ill. Phone St. 971.

AVSTRO-AMERIKANSKA

ČRTA.

NIZKE CENE.

Velike ugodnosti:

električna luč, izvrstna kuhinja, viao

zastoni, kabine tretjiga razreda

na parniku

Sledeči parniki odplujejo ob 3 uri

popoldan iz New Yorka:

Argentina 28. maja

Oceanic 7. junija

Martha Washington . . 14. junija

Za vse informacije se obrnite na

glavne zastopnike

PHELPS BROS. & CO.

Gen'l Ag'ts, 2 Washington St., New York.

ali pa na druge uradne zastopnike

v Združenih državah in Canadi.

POZORI! SLOVENCI! POZORI!

SALOON

s modernim kegljiščem

Sveže pivo v sodčkih in buteljnah

in druge raznovrstne pijače ter unikijske

smodke. Potniki dobe čedno preno-
čišče na nizko ceno.

Postrežba točna in izborna.

Vsem Slovincem in drugim Slovancem

se toplo priporoča.

MARTIN POTOKAR,

IZ URADA GLAVNEGA TAJNIKA A. S. B. P. D. v FRON-
TENAC, KANS.

Nagroma se približuje čas, ko se ima vršiti glavno zborovanje Avstrijsko-Slovenskega Bolniškega Podpornega Društva v Frontenac, Kansas.

Razposlal sem vsem krajevnim društvam poblastila za delegate. Društva naj zbirajo med seboj najdelavnejše, vnete in najbolj zmogljive, ki bodo s stvarnimi ukrepi temelj naše podporne organizacije še bolj utrdili. Pri volitvi delegatov je potrebno od strani članov največjega prevdara, kajti prišedša konvencija bo ena najvažnejših, kar jih je še imela A. S. B. P. D. Pomisliti je treba, da žaka delegate na konvenciji mnogo naporovnega dela; v naših pravilih treba bo marsikaj izpopolniti, pravila se morajo urediti tako, da bodo odgovarjale duhu sedanjega časa, da se tako zagotovi obstoj in boljši napredek naše organizacije.

Zadnji čas se veliko piše in agitira za združitev naprednih organizacij. Krajevna društva naj bi o tej zadevi razpravljale na svojih sejah, da bodo na glavnem zborovanju hitreje rešili tudi to vprašanje.

Moja srčna želja je, da bi se sedanje zborovanje vršilo v kolikor mogoče kratkem času, kajti pomisliti moramo, da nas stane vsaka ura zgubljenega na zborovanju, velike svote denarja. Če bodo delegatje aktivni, in se ne bo trtilo časa z malenkostmi, bodo mogoče zborovanje zaključiti v par dneh. Samo umevno pa je, da ne smemo preveč hiteti z važnimi točkami, ker v naglici se marsikaj važnega lahko prezre. Boljše je pri važnih točkah dobro premisliti, kakor pa hiteti in potem ves čas do prihodne konvencije kritizirati slabo storjeno delo. V doseg vsega tega je pa treba sloge in odkritosrčnosti, kjer tega ni, se kaj hitro pojavijo stranke, ki veliko škodujejo splošnemu delu.

Uverjeni smo, da bodo cenjeni delegatje, kateri bodo dobili zaupnice od sobratov, imeli vedno pred očmi storiti vse najboljše, in delovali nepristransko v korist vseh. Z nepristranskim delovanjem v organizaciji je mogoče veliko doseči v blagor našega članstva in končno tudi stem delavnega naroda, toraj za našo celokupnost.

V tej novi domovini smo navezani na svojo lastno pomoč, ker ne skrbi država nič, ali pa zelo malo, ako se pripeti delavec kak nesreča. Zato je naša dolžnost, da sami storimo, kar je v naših močeh in tako saj za prvi trenutek olajšamo neznozne skrbi, ki zadevajo ljudi, ki so izgubili svoje.

Naša podporna organizacija bila je ustanovljena pred 21timi leti; ustanovljena je bila zgolj iz žive potrebe. Na stotisoče dolarjev izplačala je bolniških in posmrtninskih podpor, sicer pa nam ni moč opisati vseh dobrot, kar jih je delila A. S. B. P. D. v dobi svojega obstanka.

Mnogo se da še storiti, le žal, da je še med nami mnogo rojakov, ki se malo zmenijo za prihodnost, ter ne vstopijo v našo sredo.

Mislím, da ga ni člana, kateri bi žele, da bi ostala naša organizacija to, kar je. Vsak dober član moral bi delati na to, da bo društvo napredovalo v članstvu in tudi v finančnih zadevah. Ako pa hočemo to doseči, se pač ne sme ostati pri sedanjem sistemu in pravilih.

Bratski pozdrav vsem bratom! Bratom delegatom pa kličem, na veselo snidenje dne dne 8. decembra 1913 v Frontenac, Kansas.

John Černe, gl. tajnik.

Sreča in konec vodiške Johance.

Čudodelno dekle iz Vodice, ki je skoraj leto dni vodila lahko-
verne ljudi za nos s telečjo vrko, je pod ključem in pričakuje v celici ljubljanskega sodišča svojo usodo. V soboto jo je orožništvo izsledilo v vodiški okolici in pripeljalo do postaje v Vižmarjih, odod pa po železnici v Ljubljano. Tako se zaključuje njena drama, ki je bila sicer zelo starokopitno sestavljena, ali prav zaradi njenih zastarelih senzacij pñinko, vita pri kristianih kranjskega kalibra. O vodiški Johanci in njenih čudežih in njenih drugih slepari-

jah bo zdaj govorilo sodišče. Ali še bi bila pravica tako idealna, kakor naivni ljudje mislijo, da je, bi morali sedeti poleg nje na zatožni klopi še vse drugačni obtoženci, ki so morda še veliko bolj od nje krivi, da so se mogle tako dolgo goditi take smešne, groteskne sleparije. Če bi bili tisti, ki so poklicani, o pravem čigledali, kaj se uganja v vodiškem farovžu, bi se bila prepredila cela dolga vrsta švindlov, ki so rodili drug drugega, ker je morala Johance dobiti občutek popolne varnosti in zaščite. Kako pa naj bi bila mislila kaj drugega, kakor da so take sleparije dovoljene, ko je potekal mesec za mesecem in se nihče ni ganil, da bi bil potipal čudeže in pogledal, na kakšen način teče telečja kri. Grehu se ni čuditi, da se razvije, če opaža roko protekije nad seboj.

Izkaz vplivanih izvanrednih prispevkov za poravnane deficita skupne stranke po Jugosl. socialist. klubih.

Klub št.	Mesto	Svota
67	Springfield, Ill.	\$ 5.00
26	Neffs, O.	3.25
69	Hermine, Pa.	2.00
31	W. Mineral, Kans.	2.50
107	Huntington, Ark.	5.00
45	Waukegan, Ill.	1.00
18	Youngstown, O.	4.00
54	Aurora, Minn.	3.75
91	Stone City, Kans.	.75
100	Ellsworth, Pa.	2.25
16	Clairton, Pa.	4.25
81	Skidmore, Kans.	3.75
110	Cambria, Wyo.	2.50
82	Carona, Kans.	1.75
89	Lorain, O.	.50
96	Bear Creek, Mont.	.75
45	Johnstown, Pa.	2.50
102	Buckley, Wash.	2.50
4	La Salle, Ill.	2.00
64	Livingston, Ill.	3.75
28	Roslyn, Wash.	1.00
62	Youngstown, O.	1.50
32	W. Mineral, Pa.	2.00
51	Monessen, Pa.	.50
5	Conemaugh, Pa.	2.50
104	Woodlawn, Pa.	3.50
2	Glencoe, Ohio.	2.50
77	McKees Rocks, Pa.	3.75
47	Portland, Oreg.	2.00
95	Piney Fork, O.	3.75
106	De Pue, Ill.	1.50
100	Ellsworth, Pa.	1.25
91	Stone City, Kans.	.50
88	Detroit, Mich.	1.25
11E	Lloydell, Pa.	3.75
90	Primrose, Pa.	3.50
22	Chisholm, Minn.	3.75
28	Roslyn, Wash.	2.75
57	S. Side Pittsburgh, Pa.	3.75
118	Meadowlands, Pa.	1.25
114	Detroit, Mich.	.25
34	Frontenac, Kans.	5.00
116	Johnstown, Pa.	.25
119	Biwabik, Minn.	3.25
113	Bridgeport, O.	1.75
92	Ziegler, Ill.	1.50
22	Chisholm, Minn.	.75

Skupaj odračunano\$122.25
Tajništvo J. S. Z.

NAROČITE SE NA DNEVNIK
"ZARJA"!

Kdor želi čitati podučne člankov o socializmu in novice iz starega kraja, ta naj se naroči na edini slov. socialistični dnevnik "ZARJA".

"Zarja" izhaja v Ljubljani Šelenburgove ulice št. 6/II in stane za Ameriko \$6 za celo leto.

SODRUGI!

Vsak socialist bi moral naročiti "PROLETARCA," kajti list živi samo od svojih naročnikov.

Vsak socialist bi moral širiti "PROLETARCA," kajti to je prva naloga naše stranke.

Vsak socialist bi moral točno plačati naročnino za "PROLETARCA," ker le na ta način se tamore osigurati napredek naše mu listu.

POZOR ROJAKI!

Ako želite sebi in svoji družini boljše življenje in brezskrbno bodočnost, ne ukvarjajte se po zaduhlih tovarnah in nevarnih rudokopih dokler Vaše zdravje še ni popolnoma pokvarjeno. Pridite v zdravo in prosto naravo in kupite si kos dobre in rodovitno zemlje katera rodi vse iste prideleke kod v starem kraju in kjer se Vaše delo stotero isplača.

Vprašanje je, kam se obrniti in kje kupiti, kajti zemljiških agentov je veliko in vsak svoje hvali. Veliko hvale in upitja navadno ni veliko prida, radi tega ne trajte denarja in časa po takih krajih. Pridite naravnost v zdrav in prijazen kraj Wausauke, Wisconsin kjer se vam nudijo vse ugodnosti ki jih potrebujete kod po velikih mestih, kjer je dobra in rodovitna zemlja zdrava in čista voda, vedno dovolj vode, zdrav in ugodno podnebje ter klij-

Razredči sluze!

Vsim, ki trpijo vsled kašlja ali hripavosti naznajamo, da

Severov
Balzam
za pljuča

Severa's
Balsam for Lungs

razredči sluze ter s tem podeli hitro olajšbo. Je tudi najboljšo zdravilo zoper kašelj, hripavost, davico in enake nepravilne dihalnih organov. Cena 25 in 50 centov.

Naprodaj je v lekarnah. Vprašajte za Severov.
Ako ga nima, naročite ga od nas.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS
IOWA

KADAR potrebujete društvene potreščine kot zastave, kape, regalice, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka

F. KERŽE CO.,
2711 South Millard Avenue.
CHICAGO, ILL.

Cenike prejmete zastonj.

Vse delo garantirano.

FOTOGRAFIJE

najfinejšega in, najsibo ženitovanjske, društvene ali družinske, vedno dobro in okusno izdeluje

IVAN VČELIK, prvi hrvatski fotografist
1634 Blue Island Ave., med 18. in 16. ul., Chicago.

Z vsakim tucatom slik damo krasno darilo.

Telefon: Canal 2599.

Pravi Pain Expeller je dobiti le v zavojih kot je naslikan tukaj. Izdela pri

F. AD. RICHTER,
78-80 Washington St., N. Y.

ma. Vedno dober trg in izvrstna železniška zveza glavne proge z vsemi večjimi mesti.

Tukaj ni treba zemlje in kraja hvaliti, kor ista se sama hvali in se lahko sami na lastne oči pri farmerjih in rojakih o vsem tem prepričate. Cene zemlji so nizke, kupni pogoji prav lahki, vožnje otroške se vam v slučaju nakupa vrnejo, potreba je solidna in poštena o kateri se je v zadnjih par mesecih pad 80 rojakov poročalo ki so tukaj svet kupili, kar vam je lahko jasen dokaz da je to resnica in da imamo tukaj to kar iščete in potrebujete. Pridite toraj naravnost v Wausau-

kee, Wis. kjer še vedno lahko kupite dobro in rodovitno zemljo v središču nove in jako hitro se razvijajoče slovenske farmerske naselbine. Ko dospete sem, pridite naravnost v moj urad, ki se nahaja nasproti železniške postaje in prepričani smete biti, da Vas bodem dobro in pošteno postregel ter da boste z vsem popolnoma zadovoljni kakor so vsi rojaki ki so se zaupno do mene obrnili. Ako želite kake nadalj-na pojasnila pišite mi naravnost na sledeči naslov.

A. Mantel,
L. Box 221.

(Advertisement)

10 Cigarettes

Kadite izvrstne

NEBO
CORK TIP
CIGARETTES

Brez primere najboljši

5 Cents

POTOVANJE V STARO DOMOVINO POTOM

Kasparjeve Državne Banke

je najceneje in najbolj sigurno.

Naša parobrodna poslovnica je največja na Zapadu in ima vse najboljše oceanke črte (linije). Sifkarte prodajamo po kompanijskih cenah.

POŠILJAMO DENAR V VSE DELE SVETA. CENEJE KOT POŠTA.

Kaspar Državna Banka kupuje in prodaja in zamenjuje denar vseh držav sveta. — Pri Kasparjevi Državni Banki se izplača za K5 \$1, brez odbitka. — Največja Slovanska Banka v Ameriki. — Daje 3% obresti. — Slovenci postreženi v slovenskem jeziku. — Banka ima \$5,318,821.65 premoženja.

KASPAR DRŽAVNA BANKA, 1900 Blue Island Ave., CHICAGO, ILLINOIS

CLEVELANDČANI POZOR!

Belaj & Močnik

6205 ST. CLAIR AVE., CLEVELAND, OHIO.

KROJAČA IN TRGOVCA, priporočava svojo moderno trgovino z vsako-vrstno moško opravo.

Izdelujeva obleke po najnovejši modli.

Ameriška Državna Banka

1825-1827 Blue Island Avenue

vogal Loomis ulice

Chicago.

VLOŽENA GLAVNICA \$1,900,000.00

JAN KAREL,
PREDSEDNIK.

J. F. ŠTEPINA
BLAGAJNIK

Naše podjetje je pod nadzorstvom "Clearing House" čikaških bank, torej je denar popolnoma sigurno naložen. Ta banka prevzema tudi ulege poštne hranilnice Zdr. držav. Zvršuje tudi denarni promet S. N. P. J. Uradne ure od 8:30 dopoldne do 5:30 popoldne; v soboto je banka odprta do 9 ure zvečer; v nedeljo od 9 ure dopoldne do 12 ure popoldne. Denar vložen v našo banko nosi tri procenta. Bodite uvečani, da je pri nas denar naložen varno in dobičkanoma.

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je

Narodna Tiskarna

2146-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "GLASILO" in "PROLETAREC" se tiskata v naši tiskarni :-:- :-:-

Edini slovenski pogrebni

MARTIN BARETINČIČ

324 BROAD STREET TEL. 1475 JOHNSTOWN, PA.

Conemaugh Deposit Bank

54 MAIN STR. CONEMAUGH, PA.

Vložena glavnica \$50,000.00.

Na hranilne uloge plačamo 4% obresti.

CYRUS W. DAVIS,
predsednik.

W. E. WISSINGER;
blagajnik.

Pozor slovenski gostilničarji!

Moja trdka je prva in edina slovenska samostojna v Ameriki, ki importira žganje naravnost iz Kranjskega. Poskusite en zaboj 12 steklenic, od vascega 3 steklenice brinjeveca, slivovca, tropinjeveca in grenko vino. Zagotovim vam, da boste zadovoljni. Dokaz je, da v osmih letih nisem nobenega odjemalca izgubil na tej pljaži.

Prodajem nekoliko ceneje kot katera druga trdka, ker ne plačujem dražih agentov. Prodajem samo na debelo. A. HORVAT, 600 N. Chicago, St., Joliet, Ill.